

БАЊАЛУЧКЕ НОВИНЕ

ОРГАН СОЦИЈАЛИСТИЧКОГ САВЕЗА РАДНОГ НАРОДА-Б. ЛУКА

Год. 1 - Број 6

Бања Лука, 6 октобра 1953

Примјерак дин. 10

NIKO JURINČIĆ:

Suzbiti i najmanje birokratske tendencije u kandidovanju za izbore narodnih poslanika

Врло кратко vrijeme dijeli nas od onoga dana, kada će milioni radnih ljudi širom naše socijalističke domovine da iz svoje središnje izaberu najbolje kćeri i sinove za dužnosti narodnog poslanika u Narodnim skupštinama. Sigurno je da će i tada kao i dosad, politička svijest i patriotizam naših ljudi i žena i naše omladine, doći do punog svoga izražaja i da će radni čovjek naše zemlje znati da se opredijeli za one borce, koji su bezbroj puta u praksi pokazali, da su spremni da brane životne interese svoga naroda i svoje radne domovine.

Zapravo, mi se već nalazimo u periodu kada pitanje političkih priprema i agitacije za izbore dobija svoj puni politički značaj i zauzima najvažnije mjesto u političkom radu organizacija Socijalističkog Saveza, kao i ostalih faktora, koji su bilo posredno ili neposredno vezani i odgovorni za ovaj besumitno krupan društveno-politički zadatak.

Jedno pitanje na koje organizacije SSRN-a i drugi treba da obrate mnogo političke pažnje je pitanje kandidacije, zapravo načina kako se vrši sama kandidacija.

Jedan od uzroka što u našem gradu i srezu, nema još dovoljno razvijene diskusije o kandidatima za poslanike na predstojećim izborima je taj, što su organizacije Socijalističkog Saveza u stavu iščekivanja prijedloga od nekoga sa strane, bolje rečeno »odozgo«. To znači, da naši politički aktivisti u društvenim i političkim organizacijama nisu politički shvatili suštinu novog izbornog Zakona, tj. da do kraja nisu razumjeli našu borbu za dosljednu primjenu demokratskih principa u društvenom životu naše zemlje.

U ranijem sistemu — sistemu administrativnog upravljanja, pojedini naši politički aktivisti otupili su svoj borbeno-politički refleks. Često puta vrlo sporo politički reaguju i ne osjećaju dovoljno brzo gdje je politička suština problema. Oni najradije u rješavanju pojedinih političkih problema, a često puta i vrlo krupnih idu najlakšom linijom — linijom administrativnog rješavanja.

I ovaj slučaj govori nam, da se u političkom radu još nismo oteli starim formama i navikama da se nismo naučili, niti sagledali, da radimo u takvim političkim uslovima, koji se brzo razvijaju na

principima našeg novog privrednog i upravnog sistema. U starom administrativnom sistemu upravljanja naši pojedini drugovi nisu osjećali potrebu za širom diskusijom, nije bila razvijena samouprava itd. i mnogo puta su se krupna politička pitanja riješavala u krugu pojedinaca, sa vrlo malo saradnje sa masama.

Sada je situacija drukčija. Novi sistem upravljanja politički mobilisuje najšire slojeve naroda. Čolaze do izražaja sve moguće tendencije a i neprijatelj može lakše doći do izražaja. Mi se ne suprostavljamo metodi komandovanja i naturanja zato što smo poduzeli, nego prije svega zato, što smo svjesni da se istinskom socijalizmu i demokratiji ne može komandovati i što bi to značilo korak nazad u našoj borbi za socijalističke društvene odnose među ljudima. A mi nazad nećemo. Znači, suština je u tome što mi u izgradnji našeg političkog rada, u izgrađivanju metoda i oblika rada osjetno zaostajemo za objektivnim razvojem koji se vrši u našem društvu. Prosto rečeno, treba voditi političku bitku za masu na svim područjima našeg života. Naša socijalistička svijest mora biti stalno budna i nemirna, stalno odgovarati na sve nova i nova pitanja koja se pred nas postavljaju i sva pitanja društvenog života naše zemlje moramo da stavljamo na diskusiju i saglasnost naroda.

Prema tome, ko će u našem gradu i srezu biti narodni poslanik, to zavisi kome će narodne mase dati svoje povjerenje i koga će predložiti za svoje kandidate. Ta sloboda i inicijativa u pogledu predlaganja i diskusije oko kandidata mora da bude svesrdno prihvaćena i razvijana u svim našim društveno-političkim organizacijama kao i na samim zborovima birača. S druge strane, ona pruža ogromne mogućnosti organizacijama Socijalističkog Saveza da u praksi provjere pravilnost svojih prijedloga i da kroz borbu političkog mišljenja dođu do najboljih prijedloga.

(Nastavak na 2 strani)

ПРЕДИЗБОРНЕ ПРИПРЕМЕ у босанскопетровачком срезу

У босанскопетровачком срезу у току су обимне припреме за изборе народних посланика Савеза и Републичке скупштине. Политички живот је у многим оживио у предизборним припремама. Одржавају се разни састанци, а као најмасовнија форма политичког рада су сјела по засеоцима.

Народ у срезovima Петровац, Дрвар и Босанско Грахово бира једног народног посланика. Народни посланици II Народне скупштине за ове срезове био је друг Тито. Бирачи се једнодушно слажу са тим да кандидују поново друга Тита, али обзиром на улогу и дужности које народном посланику намеће нови изборни закон, ради задатака у друштвеном и политичком живо-

ДОМОВИ

нису

само материјални

НИЈЕГО И ДРУШТВЕНИ ПРОБЛЕМ

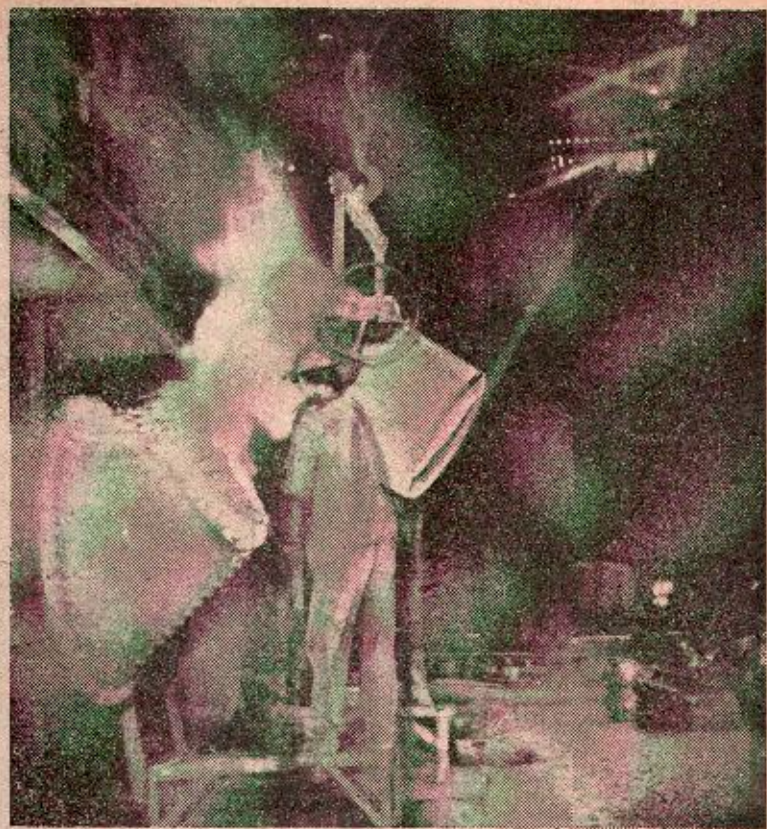
Бања Лука је, како се то обичава рећи, бачки град у коме је готово сваки трећи становник бач неке школе. То се одражава и у буџету ГНО-а из кога се види да 44,6% расхода иде на просвјету. Овдје нису узети у обзир издаци који се дају за социјално збрињавање ратне сирочади и дјелимично издржавање бачких домова.

У Бањој Луци постоје три дјечија дома ратне сирочади, пет бачких средњошколских домова и један дом ученика у привреди. У ових девет домова има око 1050 питомаца-питомица од којих су 650 дјеца под старатељством државе (ратна сирочад и др.) Овдје нје урачунат Дом Средње пољопривредне и Средње шумарске коле који су под старашем СНО-а. Врло мали постотак ових бача је из Бање Луке, а највиши дио је из околних срезова Вос. Крајине, а има их и из других република.

Овај број домова и бача у њима и огромна средства која пада заједница даје за ову сврху говори нам колико наша народна власт поклања пажњу питању збрињавања ратне сирочади и бризи о оmlадини. То постаје нарочито уочљиво кад се упореди са стањем прије рата.

Па ипак, једним краћим провјеравањем стања у овим домовима показало се да има низ проблема који хитно траже своје рјешање, а и нове напоре и материјалне жртве.

У неколико домова, а нарочито у Мушком средњошколском. Дјечијем дому „Рада Врањешевих“ (у овом су дому дјеца од једне

У ливници „Борис Кидрич“

године па на више) „Данко Митров“, Дјечијем прихватилишту нема довољно мјеста ни за садашњи број питомаца на их доста спава и по двоје у једном кревету, што се из хигијенских разлога (а нарочито код старије дјеце) не може дозволити. Женски дом (Учитељске школе) је за нужду ријешено ово питање подизањем кревета на кат. Ако се томе дода да многи од ових домова немају чак ни подесне просторије за учионице, а камо ли друге потребне просторије (друштвене просторије, гардероба и сл.) да је учионица и трпезарија у истим просторијама, да су баци у њима стиснути, да има велики број дјене која нису могла бити примљена у домове и живе по пехигијенским просторијама, често по 4-5 у једној малој собици, у срединама које на њих не могу позитивно утицати, него често и негативно, онда домски простор постаје озбиљан проблем. Да би се како тако осигурало најпотребнији простор за школе, прошле године је укинута Женски средњошколски бачки дом, гдје се смјестила III. школа гимназија, укинута је Дом Средње економске школе, а ове године Дому „Младена Стојановића“ смањен је капацитет за 50 мјеста одузимањем једног дијела просторија. Овим путем — рјешавање једног проблема а стварање другог, неће се изаћи из тешкоћа које су озбиљне.

Примитивна средина, примитивни уређај домова као васпитних установа може васпитавати само примитивне људе (у погледу културних и хигијенских на-

вика). Уређај многих од ових домова (у погледу просторија, намјештаја, санитарних инсталација итд.) је погледје више него примитиван. Једино Дом С. М. школе одговара у потпуности својој сврси. Дјечији дом „Данко Митров“ је лијепа зграда, лијепо уређен, чист дом који пружа лијепо слику, али и њему недостаје просторија, а и одговарајућег намјештаја. Бачки дом Учитељске школе, Дом ученика у привреди, Дом „Младен Стојановић“ боре се да постигну услове што боље искористе и учине дом што пријатнијим, иако им недостаје простора и потребног намјештаја. Међутим дом Средње медицинске школе који има најбоље услове, није их умно искористити. Мушки средњошколски дом, иако има најтеже услове, не оправдава ништа за наред у погледу чистоће као и у погледу унутарње организације и живота питомаца.

Стварање културних и хигијенских навика код оmlадине није могуће само „прописима“, ако за то нема најнужнијих одговарајућих услова. Не може се дијете научити да своју одјећу чува, ако нема вјешалице да је објеси или ормар да је остави. Не може се приучити реду ако су учионице претрпане, често су и трпезарије у исто вријеме, не може се развијати смисао за лијепо ако ученици из дана у дан гледају расклимане, полунаде столоне, столице, ормаре итд., а немају ни једног лијепог кутка на коме би се око зауставило.

(Наставак на 5 страни)

Isticanje kandidata obaviće se u osnovnim organizacijama

istaknuto je na proširenom Plenumu Sreskog i Gradskog odbora SSRN

Predizborna kampanja u Banjoj Luci još uvijek ima pripremljeni karakter. Dok su, uglavnom održani zborovi birača koji su istakli svoje kandidate za Vijeća proizvođača, ovi zborovi za isticanje kandidata za savezne i republičke poslanike počele da se održavaju za

nekoliko dana. Zasad se vrše i političke i organizacione pripreme, kako bi predizborna kampanja od samog početka dobila svoju punu širinu i, što je najvažnije, politički zainteresovala svakog našeg građanina i u gradu i u selu za predstojeće izbore.

U okviru predizbornih priprema održan je u petak prošireni plenum Sreskog i Gradskog odbora Socijalističkog saveza u Banjoj Luci koji je podvukao šta je već urađeno i šta sve još treba u pripremanju za izbore. Kao referent istupio je drug Barjaktarević i razradujući u svom izlaganju postavke druga Kardelja i drugih, ponovo podvukao demokratski i potpuno slobodan karakter predstojećih skupštinskih izbora. I diskusija, koja se poslije referata razvila, isticala je potrebu da se nizom sitnih, takoreći »izdobljenih« konferencija i sjela naš politički rad pred izbore tako razvije da se zaista svakom čovjeku približimo i politički ga pripreмимо da svjesno, dajući svoj glas na izborima, glasa za našu stvarnost, za tekovine Revolucije, za socijalizam.

Pitanja agitacionih formi takode su na ovom Plenumu pretresana, pa je istaknuto da se ne smije dozvoliti spuštanje na stare forme (predizbornih takmičenja i slično)

koje su u izvjesnom smislu skretale pažnju sa političkih pitanja na značaj neke opravke puta itd. U tom smislu treba shvatiti i ulogu aktivna agitatora koji su formirani pri Sreskom odboru Socijalističkog Saveza i to tako da oni ne preuzmu na sebe inicijativu za sav politički rad oko predizbornih priprema nego samo da postanu pomagači opštinskim odborima Socijalističkog saveza.

Ovaj Plenum se takode pozabavio pitanjem kandidata koji će se predlagati u srezu i gradu. Još uvijek, izgleda, neki drugovi ne mogu da shvate da upravo osnovna organizacija treba da bude mjesto koje će istaknuti kandidate i da nema nikakvih ni »direktivani« »predviđanja« negdje »odozgo«. Naravno, neće mase nikada »pogrješiti« kod predlaganja, vodeći računa o tome da se predlažu ljudi koji su najbliži narodu, koji su se i prije rata, a naročito u ratu i u periodu socijalističke izgradnje istakli kao dobri rukovodioci. Već se i sada tu i tamo čuju tvrdnja drugova koji uživaju takvo i povjerenje i ugled među radnim ljudima grada i sela.

ПРЕДИЗБОРНЕ ПРИПРЕМЕ НА СРЕЗУ БАЊАЛУЧКОМ

На општинским подручјима осјећа се такође жив политички рад и на свим општинским центрима одржани су проширени састанци општинских одбора социјалистичког СРН којима су присуствовали претседници и секретари основних организација ССРН, одборници НО и претставници осталих масовних организација. На овим састанцима дискутовало се о политичким припремама у вези избора, лику одборника НОС-а и о политичком раду на терену од кога зависи успех у одржавању зборова бирача.

С. М.

В. С.

Suzbiti i najmanje birokratske tendencije u kandidovanju za izbore narodnih poslanika

(Nastavak sa 1 strane)

Skentici i malodušnici nemaju pravo kada misle, da naši radni ljudi nisu sposobni da pravilno ocijene najbolje, i da im treba tutorisanja »nekoj sa strane«. Cijela naša dosadašnja praksa i život, govore nam o visokoj političkoj svijesti naših ljudi, govore nam o njihovoj spremnosti, da slijede put naše socijalističke borbe i da se za njega bore svim svojim žarom. Isto tako nisu u pravu ni oni naši drugovi, koji tvrde, iako stidljivo, da bi mi, (mislili se na više foruma) ipak trebali da određimo one koji će biti narodni poslanici jer, navodno, to ljudi očekuju. Baš takva shvatanja pojedinih naših političkih aktivista, odvela su ih u položaj političkog mirovanja i neaktivnosti. Uostalom u našem političkom radu vezanom za izbore i nije jedino pitanje predlaganja i diskusija o kandidatima. Izbori su mnogo šira stvar i njima se mora prići sa najšire političke osnove. Diskutujući o kandidatima, mi u suštini pokrećemo na diskusiju niz krupnih i principijelnih pitanja naše socijalističke prakse i perspektive naše daljnje borbe. Organizovanjem diskusija i razgovora među svojim članstvom, po nizu pitanja naše društvene stvarnosti, organizacije Socijalističkog Saveza ogromno će pomoći svojim članovima da još potpunije sagledaju ogromne uspjehe izvojevane u dosadašnjoj borbi za socijalizam, da shvate i razumiju zadatke koji nam prestoje na putu naše daljnje borbe za socijalističku demokratiju i socijalističke društvene odnose. Samim tim još bolje će sagledati ulogu i zadatke nove narodne skupštine, ulogu i zadatke narodnog poslanika u njoj i onda je sigurno, da će radni ljudi u tome pravcu diskutovati i predlagati ono što je najbolje za jedinstvo i cjelovitost naše zemlje.

Bezbroj divnih ljudi i žena ima u našem gradu i sreću, u našoj cijeloj zemlji. Zašto ne diskutovati o njima? Zašto svesti diskusiju i razgovor sa narodom na jednoga druga ili drugaricu. Socijalistički Savez nema nikakvih razloga da ne podrži svaki prijedlog za čovjeka, čiji je odnos prema socijalističkoj stvarnosti pošten i koji uživa povjerenje masa. Ako poslije toga u diskusijama na zborovima birača otpadne po koji predloženi

Članovi Socijalističkog saveza u Madiru smjenili su odbornika SSRN i donijeli zaključke o svom budućem radu

Dvadeset trećeg septembra u Madiru je održana konferencija članova Socijalističkog saveza. Na konferenciji je konstatovano da je ovo prva konferencija unazad šest mjeseci. Da se konferencije nisu održavale i da se sa članovima Saveza nije ništa radilo, izuzev što je odbornik vlasti održao dva zbora birača, najveća krivica pada na Antu Čosića, kao odbornika Socijalističkog saveza. Na ovom skupu se pokazalo da se drug Čosić nije interesovao niti osjećao dovoljno odgovornim za rad u ovom mjestu. Pored toga drug Čosić nije bio povezan ni sa odborom XIII osnovne organizacije u Budžaku, čiji je član bio. Kada je pozvan da objasni ovaj slab rad umjesto da se kritički osvrnuo na svoje propuste, on sve te slabosti objašnjava time »da je odbornik još od 1945 i da bi trebalo da neko drugi radi i da je on dosta radio« i slično. Zatim je odmah donijeta odluka o smjenjivanju druga Čosića sa dužnosti odbornika Socijalističkog saveza.

Pošto je dato nekoliko prijedloga za odbornika je izabran drug Matijević Juro koji radi kao poslovođa u preduzeću »Stolar« u Banjoj Luci.

U drugom dijelu diskusije govorilo se o momentano najvažnijim pitanjima ovog mjesta pa je zaključeno da se odmah pronađu prostorije za mjesnu čitaonicu i da se ista snabdi sa dnevnim štampom i šah garniturama.

R. Medić

Kandidat, ako ostane manje ili čak jedan, ali sigurno najbolji, sigurno je da smo politički dobro radili, i da smo postigli ono što je najvažnije, a to je politički rezultat.

Ako pitanje kandidovanja shvatimo formalistički ako iz njega izvučemo političku sadržinu i smisao, ako bi proces kandidovanja prenijeli samo na zborove birača, sigurno je da bi pitanje kandidovanja u cjelini izgubilo svaki politički smisao, a drugo, iz našeg novog izbornog zakona u praksi bi uklonili ono najbitnije novo, a što u suštini i demokratizira sam sistem kandidovanja.

Bilo bi pogrešno, ako bi ovu našu opštu liniju i opšte slavove protumačili tako, da sada organizacije Socijalističkog Saveza ne treba uopšte da kažu svoje mišljenje o kandidatima, koje predlažu pojedini ljudi, grupe i organizacije ili da sa svoje strane ne pokazuju nikakve inicijative u pogledu kandidovanja pojedinih dobrih drugova i drugarica. Zapravo i radi se o tome, da organizacije Socijalističkog Saveza skupa sa drugim društvenim organizacijama i pokrenu diskusiju o kandidatima da konkretno predlažu ljude, da organizuju svestran politički život i da sa svojim prijedlozima istupaju na sastancima zborova birača, ali koji su rezultat najširih diskusija usvojenih na prethodnim konferencijama Socijalističkog Saveza. I ne samo to, organizacije Socijalističkog Saveza moraju se do kraja politički aktivizirati u pripremanju oko održavanja sastanaka zborova birača i na njima kroz živu riječ i aktivno učešće svoga članstva ne dopustiti ni najmanju afirmaciju deklasiranih i neprijateljski raspoloženih elemenata. Sigurno je ako tako budemo radili, da je politički uspjeh neminovan.

Održana je godišnja skupština Radničkog univerziteta

Drugog oktobra o. t. održana je 11 redovna godišnja Skupština Radničkog univerziteta u Banjoj Luci. Skupštini je prisustvovalo 126 izabраних delegata i velik broj gostiju među kojima i predsjednik NOG-a Banja Luka drug Momir Kanor.

O dosadašnjem radu Radničkog univerziteta u Banjoj Luci ispred Sekretarijata izvještaj je podnio predsjednik Radničkog univerziteta drug Dragoslav inž. Mirković.

U izvještaju drug Mirković se kritički osvrnuo na rad Sadržaja Radničkog univerziteta, koji se je u proteklom periodu sastao 4 puta i to uvijek u krucnem sastavu (13—17 članova) tako da nikada nije mogao donositi važne odluke. Velika članova Savjeta nije se zainteresovala za čitavo vrijeme kako teku predavanja, kakav je njihov nivo, kakva je posjeta, problemi i sl. Neke od tih krajinje nezainteresovanih članova drug Mirković je imenovao.

Prvo predavanje održano je 5. marta 1953 god. i do 30. juna održano je ukupno 64 predavanja iz raznih oblasti društvenih, prirodnih, ekonomskih disciplina. Kvalitet predavanja prema ocjeni slušalaca bio je dobar a neka predavanja su bila izvanredna, dok jedno do dva nisu bila na potrebnoj visini. Pored redovnih predavanja Sekretarijat je organizovao i 6 kurseva stranih jezika. Tako je ukupno održan 101 čas iz njemačkog, engleskog i francuskog jezika sa 78 slušalaca.

Na Radnički univerzitet se upisalo 348 slušalaca. Na prvom predavanju bilo je prisutno prosječno 120, a zatim je broj opao na 82 da bi se pri kraju semestra smanjio na 25 slušalaca. Ovakvo slaboj posjeti treba tražiti uzrok u slaboj aktivnosti izvršnih odbora sindikalnih podružnica i djelomično u redoslijedu održanih predavanja. (Predavanja su održavana u ciklusima).

IZGRADNJA SPOMENIKA NA ŠEHITLUCIMA POTOŠKI BAKROBNODI PODOBORI NISU DOVOLJNO AKTIVNI

Narod Bosanske Krajine odlučio je da podigne reprezentativan spomenik palim borcima svoga kraja. Ovaj spomenik, pored navedenog značenja, predstavljače najbolji i najmonumentalniji umjetnički spomenik. Spomenik radi naš veliki kipar Antun Augustinčić.

Da bi se ostvarila ova velika zamisao, potrebno je da narod Bos. Krajine i naše Republike svestrano podupre ovu akciju i na taj način doprinese svoj obol za podizanje ovog veličanstvenog spomenika. Za izgradnju spomenika potrebna su velika materijalna sredstva, koja, ustvari nisu tako velika, ako bi se provela široka akcija među narodom i ako bi svaki naš svjesni građanin, prema svojim mogućnostima, doprinio onoliko koliko može.

Nemoguće je i zamisliti, ako se narodu pravilno objasni veličina i značenje ove akcije, da on ne bi dao sve što može, kad je taj isti narod u toku Narodne revolucije davao sve od sebe, svoju djecu i sve drugo u borbi protiv neprija-

telja. Uz ovaj spomenik počivaće i kosti naših boraca palih širom Krajine zajedno sa kostima narodnih heroja.

Za ostvarenje ove akcije osnovani su pododbori u svim mjestima Bos. Krajine da ovu ideju popularišu među narodom i da pristupe prikupljanju potrebnih sredstava. Na osnovu do sada prikupljenih sredstava, jasno se vidi da su neki pododbori ozbiljnije shvatili i založili se za uspjeh ove akcije, ali nažalost ima još priličan broj pododborova koji nisu gotovo ništa učinili ili vrlo malo. To se najbolje vidi iz slijedećih podataka o dosadanjem radu pododborova. Grad Banja Luka, što je i razumljivo, stoji na prvom mjestu u ovoj akciji u pogledu prikupljanja materijalnih sredstava, a uz to članovi SSRN, pripadnici JNA i kolektivi naših preduzeća svojim dobrovoljnim radom znatno pomažu u izgradnji puta koji vodi do mjesta podizanja spomenika. Ali uza sve to Banja Luka može i treba da doprinese mnogo više za ostvarenje ove zamisli. Međutim,

srez Banja Luka nije ni izdaleka učinio ono što može da učini, kao najbrojniji i jedan među ekonomski najjačim srezovima. Dok je grad Banja Luka priložio dinara 450.718.- sa ukupno prilagača 2494, dotle je srez Banja Luka priložio svega 4.400.- dinara od 21 prilagačem. Ovo dovoljno govori samo po sebi.

Pododbori u svim ostalim srezovima su odbacili i to osjetno, a naročito iznenađuju srezovi Sanski Most, Bihać — 1 prilagač sa Din. 100.-, Grahovo — 4 prilagača sa Din. 1.000.-, Bos. Gradiška i Bos. Krupa.

Krajine je vrijeme da pododbori shvate ovu stvar ozbiljno, da ovu akciju u narodu popularišu, jer naš narod cijeni žrtve palih boraca i spreman je da im se oduži.

Da bi se mogla voditi evidencija o uspjehu ove akcije, što svakako interesira našu javnost, obavljivače se u »Banjalučkim novinama« broj prilagača sa uplatnim sumama po pojedinim srezovima.

Zdravstvena pitanja koja zahtijevaju riješenje

O problemu gljivičnih oboljenja kose i kože kod nas

U Banjoj Luci, a naročito u užoj i široj okolini njenoj vrlo je česta pojava zaraznog oboljenja kosmatog djela glave djece predškolskog i školskog doba. Radi se o oboljenju kose, izazvanom sitnim, golim okom nevidljivim gljivicama, koje se veoma lako prenose sa oboljelog djeteta na zdravo, najčešće upotrebom češlja ili prilikom šišanja kose, upotrebom neočišćenog aparata za šišanje: gljivice se naime sa kose oboljelog prenose češljem ili aparatom za šišanje, na kosu zdravog djeteta, koje poslije izvjesnog vremena i samo oboli.

Prenošenje izazivača ovih oboljenja moguće je i na drugi način: upotrebom kape, koju je nosio bolesnik, ili ležanjem na istoj postelji na kojoj je oboljelo dijete ležalo, itd. Na selu je međutim moguće još jedan način zaraze ovim gljivicama: uski dodir sa nekim domaćim životinjama, koje i same mogu oboljeti, može imati za posljedicu, prenošenje ovih gljivica na kosu djeteta, ili čak na kosu odraslih. Odrasli takođe mogu oboljeti, ali se kod njih radi o oboljenju kože, a ne kose.

Svi pomenuti načini prenošenja izazivača ovih oboljenja pokazuju, da će u jednoj zajednici, koja je u higijenskom pogledu zaostala — čiji članovi nemaju dovoljno saznanja o osnovama lične higijene kose i kože — broj oboljelih od ovih bolesti biti veoma velik. Nažalost naše selo je u pogledu higijenske svijesti masa na jednom od najnižih stepena.

Ali prije svega, koje promjene vidimo kod oboljelih?

Na kosi djeteta opazićemo najprije sitne, oštro ograničene promjene, kao pepelom posute. Kosa na ovim promjenama je lomljiva i lako se kida. Ove se promjene zatim šire u vidu krugova, zahvatajući sve veće površine kosmatog dijela glave. Pojedine se promjene slivaju. Katkada nastaju veći, gnojem ispunjeni čvorovi na kosmatom dijelu glave, koji sasvim deformišu glavu. Katkada je taj cijeli predio tijela pokriven jednom krastom, sivkaste ili žute boje, ispod koje leži gola koža sa u ožiljcima, na kojoj više ne može da raste kosa, jer je proces oboljenja razorio građu kože. Takva djeca ostaće bez kose cijelog života, što je kasnije uzrok mnogih psihičkih patnji takve djece, da i ne govorimo o njihovom neestet-skom izgledu. Ova posljedica dolazi naročito kod ženske djece u obzir.

Spomenimo da i koža takve djece često oboli: na njoj se tada mogu vidjeti oštro ograničene promjene, najčešće oblika pravilnog kruga, crvene boje, koje se koncentrično šire. Ovakve promjene mogu se vidjeti uostalom i na koži odraslih, dosta često na obrazima muškaraca, koji su se zarazili u brijaćnicama. Najzad i nokti djece, pa i odraslih mogu oboljeti, što opet ima vrlo neestetске posljedice.

U svemu dakle radi se kod ovih oboljenja o procesima, koji mogu — ako se na vrijeme ne liječe — da ostave trajne i veoma ružne posljedice, koje sa svoje strane opet mogu doprinijeti raznim psihičkim i socijalnim nedaćama onih, koji su njima pogodeni. Tako se, na primjer, kod ženske djece, koja su na gore opisani način ostala na većoj površini bez kose, može primjetiti da ona pate od vrlo izrazitog osjećanja manje vrijednosti, te da uslijed toga ne mogu društvu pružiti ono, što društvo od njih traži.

Naše je iskustvo u toku od prvih osam mjeseci ove godine, nažalost

pokazalo da su gljivična oboljenja kose i kože u Banjoj Luci i okolini, daleko češća pojava nego što smo očekivali. Oko jedanaest posto svih bolesnika koji su se obratili prvi put za pomoć Kožno-veneričnom dispanzeru, bolovali su od ovih oboljenja. Nedavno izvedena akcija među školskom djecom u Banjoj Luci, otkrila je 126 oboljele djece, koja su podvrgnuta liječenju. U toku je i jedna akcija među školskom djecom u banjalučkom sreću, koja je dosada otkrila nekoliko stotina oboljele djece. Ova će se akcija nužno proširiti i na ostale srezove bivše banjalučke oblasti. Ali se tu srećemo sa jednim ozbiljnim problemom. Kožno-venerični dispanzer u Banjoj Luci raspolaže sa vrlo modernim aparaturnama, neophodnim za liječenje ovih bolesnika kao i sa osobljem potrebnim za liječenje ovih. Ali nedostaju prostorije za smještaj oboljele seoske djece, koja se pronalaze u toku akcije. Na taj način broj otkrivenih bolesnika svakim danom raste, ali se i broj obradenih, to jest liječenih i izličenih. A tu je moguće samo na jedan način pomoći: dodjeliti prostorije, odnosno zgradu za smještaj oboljele djece.

Pred NOG-a u Banjoj Luci nalazi se jedan prijedlog, kojim se predviđa otvaranje jedne bolnice za liječenje gljivično oboljele djece, i kako izgleda, taj je prijedlog pozitivno riješen. A to i ne može biti drugačije u jednoj socijalističkoj zajednici, koja zaštići zdravlja, to jest predohrani bolesti svojih članova poklanjajući punu pažnju. Jer se tu ne radi samo o liječenju oboljelih, nego u isto vrijeme o zaštiti zdravih, o obezbjeđenju lijepog i duševno zdravog potomstva.

Slučaj teškog oboljenja od favusa

I još jedna stvar, koja nije od malog značaja za uspjeh akcije u toku. Mjerodavni po opštinskim odborima i u SSRN treba da izidu u susret ekipi koja radi na terenu: radi se o tome da bi nužno bilo da se pregledaju po seima ne samo školska djeca, već i ona predškolskog doba,

Dr. S.

Основана Прва сточарска задруга у Бос. Крајини

Уз помоћ Сточарско-селекционог центра одгајивачи припадне стоке у Вањој Луци основали су стручно удружење које ће радити на унапређењу разних грана сточарства, у првом реду говедарства. Организације овакве врсте, под називом сточарске задруге, имају у напредним сточарским крајевима наше земље већ дужу традицију и показале су веома добре резултате. Сточарска задруга у Вањој Луци као прва на подручју Босанске Крајине треба да стимулира оснивање сличних удружења у околним срезovima.

Иако је у овом крају постигнут знатан пораст сточарске производње, гајењу чистих и релативно пасмина још се не посвећује довољна пажња. Ради тога је и релативно ниска млечност говеда, чешће се појављују сточна обољења итд. Међутим, по природним условима, Босанска Крајина има одличне услове за развита сточарства које би у перспективи могло да

постане главна грана производње у већини срезова. Досада се мало водило рачуна о узгајању таквих пасмина које би под одређеним природним условима могле најбоље да се развијају. Сточарске задруге посветиће главну пажњу управо овом задатку, јер окупљају одгајиваче квалитетне стоке за расплод. Њихови чланови ће примјењивати корисна искуства из напредних сточарских рејона у нашој земљи и иностранству, пропaгирати и пружити конкретну помоћ на подизању сточарства итд. Оснивање сточарске задруге у Вањој Луци наишло је на повољан одзив, јер да се досада у њу учлапало преко 20 одгајивача са 43 квалитетних грла за расплод. Путем састанака и међусобних обилазак чланови се међусобно консултују, преносе искуства итд. Сточарска задруга ће учествовати и на двије сточарске изложбе у Вањој Луци које ће се одржати у току октобра.

K.

Diskutuje se o perspektivnom razvoju privrede

Za period od 9 mjeseci Savjet za privredu NOG-a Banja Luke održao je 13 sjednica ili prosječno svakih 20 dana po 1 sjednici. Analiza održanih sjednica pokazuje, da se Savjet za privredu najviše bavio tekućim problemima, koji su se javljali u okviru društvenog plana ili u razradi našeg privrednog sistema. Kako su ovi problemi iskrsavali tako je i Savjet za privredu održavao svoje sjednice. Hronološki prikazano izgleda ovako: Prijedlog društvenog plana grada, upotreba Fonda za samostalno raspolaganje, utvrđivanje i naplata poreza, popis i procjena osnovnih sredstava, pregled završnih računa, izgradnja gradske mliječare, koordinacija rada sa Višim ekonomskim uredu, izdavanje poslovnih prostorija, organizacija i poslovanje tržišta, formiranje uslužno-zanatskih radionica, kreditni bilans, reorganizacija trgovine, reorganizacija banaka. Pored ovih pitanja Savjet za privredu rješavao je i niz drugih pitanja kao što su stanje u ugostiteljskoj mreži, snabdjevanje građana hljebom i brašnom, analiza stanja i poslovanja rudnika Lauš, razne molbe i drugo.

Za sjednice Savjeta bio je uvijek pripremljen materijal (prijedlozi ili podaci) od strane aparata Savjeta za privredu, koji se ranije dostavio članovima Savjeta. Time je omogućena razmjena mišljenja na sjednici i konkretnije donošenje zaključaka. Savjet je dao dosta dobrih prijedloga NO za rješavanje tekućih pitanja. Ako iz-

dvojimo ona pitanja, koja su u vezi sa društvenim planom ili u vezi daljnje razrade našeg privrednog sistema, opazimo da se Savjet za privredu malo bavio stvarnim problemima privrede u gradu. Izuzev razmatranja stanja u ugostiteljskoj mreži, rudnika Lauš, formiranja uslužno-zanatskih radionica i sitnijih organizacionih ili finansijskih pitanja kroz pojedine molbe, Savjet za privredu nije zahvatio u cjelinu privredu na području grada niti je pristupio i najopširnijem razmatranju njenog perspektivnog razvoja.

PREDUZEĆE »RUDI ČAJAVEC« UZELO POKROVITELJSTVO NAD AERO-KLUBOM U BANJOJ LUCI

Aero-klub je društvena organizacija u kojoj postoje razne grane djelatnosti. U njemu rade pilotska škola, jedrilčarska, padobranska i kursevi modelara. Sve su te grane sa svojim radom usmjerene na spremanje kadrova za JRV. Međutim one u svom radu iziskuju i relativno velike materijalne izdatke. Zbog toga Aero-klub ne može da živi kao samostalna organizacija, nego se mora u svome radu oslanjati na radničke kolektive i na lokalne organe narodne vlasti u pogledu materijalne pomoći. Negdje naši ljudi u tom pogledu više razumiju, a negdje manje, što sve zavisi koliko pojedini drugovi ili kolektivi shvataju ulogu Vazduhoplovnog saveza Jugoslavije. Ako se uzme u obzir da je pokroviteljstvo nad VSJ uzeo

Ми смо сви научени да читамо о нашим великим објектима, о људима у њима, о њиховом раду, о успјесима и неуспјесима, а врло мало знамо о мањим фабрикама макар оне биле и у нашој непосредној близини. Колико пута сам чуо од појединих бањалучана питање „а што Ви радите тамо у „Јелшинуграду“, или „да зар ви то радите“?

Желио бих ради наших бањалучана у првом реду, да опишем ову нашу фабрику, како се радије звала „Јелшинуград“ и нешто (мислим да нећу погрешити) о хероизму и пожртвовању људи у њему. Прошло је скоро 16 година како се у „Јелшинуграду“ лије челик, праве паковњe и разни уређаји. Још и данас има радника, који су прије 16 година дошли у „Јелшинуград“ и радили, раде и радиће у њему, јер га сматрају својим и желе да буде велика и рентабилна фабрика машина. Зар није тако друже Ребровићу, Назалевићу, Укмару и други?

Није „Јелшинуград“ прије рата много тога производио: одливци од челика и сивог лива, наковњи, бунарске пумпе, дијелови разних машина итд. Једна мала ливница са још мањом механичком радионицом и старим стројевима био је почетак нашег „Јелшинуграда“. У току рата био

Творница стројева и ливница челика „БОРИС КИДРИЧ“ некад, сада и у блиској будућности

је тешко оштећен тако, да је 1946 год. могао да настави са производњом у ливници. Предузеће је национализовано и прешло у друштвену својину. Настављена је фабрикација наковања, шкрипова, одливака од челика и маш. лива. Почетком 1947 године „Јелшинуград“ постаје фабрика тада савезног значаја, да кошом 1947 год. постане републичког значаја. Мислим да је већ тада учињена крива грешка. „Јелшинуград“ се није обухватио у плану инвестиционе изградње као значајна фабрика или фабрика која има све услове да се развије у модерну фабрику (постојало је језгро кадрова, који су могли то да прихвате уз помоћ тадашњих дирекција) већ је остао запостављен.

Од 1947 године до 1952 године „Јелшинуград“ се развија полако и несистематски. Изграђује се нова механичка радионица (коју је „Крајина“ градила скоро 3 т.), несретно се продужава ливница тако, да затвара сваку модернизацију и завршетак фабрике и изграђује нова Управна зграда, без изградње водовода и канализације, као и других потребних објеката (моделстоларија, складиште итд.), и без икакве механизације транспорта.

Упрвом рјешењу о оснивању предузећа (од бивше Савезне дирекције металне инд.) стоји као пословање предузећа: производња машина и уређаја за рударство и грађевинарство и машина радилица. На овај програм се заборавља (није ни чудо пошто стручних кадрова нема), док бивша Гл. дирекција металне инд. НРБиХ издаје ново рјешење, гдје је предмет пословања: ливница челика и производња уређаја. Без доброг конструкционог бироа и без разрађене перспективе изградње, предузеће врло споро одмиче у освајању нових производа, а у условима дистрибутивног система се не бори за побољшање квалитета. Није ни чудо што се при спомену на „Јелшинуград“ помишљало само на паковњe и шкрипове.

У 1952 год. слободно можемо рећи настаје прекретница у његовом раду. Прво се обилно поставља програм производње, дискутује о њему, држе савјетовања са разним стручњацима и најзад утврђује и то: као основна производња рударске и грађевинске машине и уређаји (као витлови са 1 и 2 бубња ручни и моторни, скреперски витлови са 3 бубња, дизалице, жичаре адхезионе и надземне, млинови за руду, камен и немтале итд.), као доунаска фабрикација; све машине за обраду лима до 20 мм дебљине, а од полуфабриката одливци од челика из електро пећи. Програм је утврђен и по количини и по асортиману. Приступљено је почетком децембра 1952 год. разради програма инвестиционе изградње, који је у току августа 1953 год. достављен на ревизију. Прва етапа замашног плана на изградњи „Јелшинуграда“ је започета. Чим се програм ревидира (чекамо већ преко мјесец дана) приступиће се изradi генералног плана са идејним грађевинским пројектима, а што ће бити готово до коша ове године. За све ово одобрен је „Јелшинуград“ у кредит од Извршног вијећа НРБиХ у износу од 6 мил. динара. До краја марта 1954 г. требају да се заврше главни грађевински пројекти.

Према овом програму Творница стројева и ливница челика „Борис Кидрич“ повећаће вредност производње за 4 пута у односу на садашње цијене, произвешће око 2800 т/г разних машина и уређаја и око 3000 т/г одливака од челика, док ће се трошкови производње свизити скоро 80%. Сада се у „Јелшину-

граду“ губи годишње скоро 10000 сати бравара ради дотјеривања појединих дијелова, који се на стројевима не обраде тачно ради дотрајалости стројева. То чини чисти губитак у националном дохотку од око 2,5 мил. динара.

Паралелно са разрадом програма инвестиционе изградње приступљено је и његовом остваривању. Постављена је нова организација рада, појачан пешто конструкциони биро и остали сектори. Приступљено је изradi техничке документације за нове машине и уређаје. Освојена је производња манганског челика, израђена по први пут у НРБиХ једна комплетна жичара. Поред тога израђен је низ уређаја по техничкој документацији купца, као што су спуштачке, бетонске мјешалице итд.

Ако се узме у обзир, да је за ову врсту производње нормално вријеме од почетка израде техничке документације, израде прототипа па до серијске фабрикације око 1 година дана, а да је „Јелшинуград“ за то вријеме дао скоро 28 нових производа, онда се може схватити величина успјеха, пожртвовања и хероизам радника „Јелшинуграда“. И то је све учињено са постојећим машинским парком, носећи на рукама комаде тешке и 1000 кг, борећи се за израду без довољно алата и уређаја за одржавање алата. У току овог стварања, мишљала се и нека и људи, њихова стручност и искуство. Сјетом се почетка овог замаху 1952 год. када су многи радници сумњали у своју способност, односно свију нас, да ћемо успјети све то производити. А данас кажу да смо способни и за веће ствари.

Свакако да смо способни. Већ у 1954 год. градићемо жичару за ТЕ Какањ са 150 т/х капацитета, комбиновану машину за савијање лима и профила до 15 мм дебљине, комбиноване маказе за лим и профиле, скреперске витлове са 3 бубња итд. Али далеко пећско дотјерати, ако не добијемо инвестиционе кредите за изградњу.

„Јелшинуград“ је показао своју виталност и способност. Показао је да је у стању производити добре машине и уређаје. Показао је у томе и смјелости и одлучности да се бори у условима неравноправне конкуренције. Треба то подржати и омогућити му изградњу. И то одмах. Још у 1954 год. треба отпочети, јер ће то бити морална подрица радницима, који учинише велика дјела, што не значи да немају и својих слабости. „Јелшинуград“ је фабрика која није дијелила никакве вишкове фондова плата, а стално се бори да оствари макар 100% фонда плата.

Ми са правом очекујемо, да ће и НО града Ваље Луке, са своје стране потпомоћи да се Творница стројева и ливница челика „Борис Кидрич“ изгради у моћну фабрику машиноградње и да ће то бити још у 1954 год. Наша фабрика то заслужује и има све услове.

Инж. Мирковић Д.

Jesu li uvijek opravdane cijene voća i povrća

Potrošači često puta reaguju na visoke cijene voća i povrća u trgovinskoj mreži. Preduzeća tvrde da potrošač ne poznaje dovoljno strukturu troškova u trgovini, da cijene posmatra proizvoljno, ne poznavajući kalkulacije, te da zahtjev za

datuma. Tog dana proizvođači su prosto opsjedali magazine naših preduzeća za promet voća i povrća nudeći robu, samo da je ne vrte kući. Preduzeće »Voćara« je reflektiralo samo na dobru robu i odlijalo nekvalitetne proizvode, pa

Potrošač nije znao otkupnu cijenu, ali bi se ne malo začudio da je to znao, jer se odmah sutra po otkupu pojavljuju ti isti artikli u maloprodaji sa ovim cijenama: kesten po 20 din., dunje 20 din., jabuke od 15—20 din., paradajz 20 din., kupus 5 din., patlidžan crni 20 din. Orahe nisu ni dali u prodaju jer su navodno sirovi za potrošače. Dakle razlika u cijenama za ove artikle iznosi: za kesten 100%, dunje 100%, jabuke 180%, paradajz 85%, kupus 66%, patlidžan crni 85%.

S druge strane promet ovih artikala u maloprodaji je veoma slab, roba leži, kalira i gubi na kvalitetu, te je daljnim stajanjem sve problematičniji njen plasman. Proizvođači u formiranju svoje cijene prvenstveno gledaju na cijenu socijalističkog sektora, nastojeći da budu nešto niži, a pošto imaju svježiju robu brže je prodaju nego socijalistički sektor.

Ovako formiranje cijena ne može donijeti nikakav poslovni uspjeh u preduzeću, jer previsoko određena cijena utiče na brzinu prometa, koji je naročito važan u prometu voća i povrća. Ovakvo visoke cijene utiče da roba nepotrebno leži, kalira, gubi na kvalitetu, a što je najvažnije ovo isto preduzeće sužava sebi mogućnost daljnijeg otkupa ovih artikala, jer proizvođač prodaje svoju robu gledajući cijene u maloprodaji.

Sabit Muhedinić

Jutro na banjalučkoj pijaci

nižom cijenom nema nekog ekonomskog opravdanja. Podaci koje iznosimo, daju potrošačima za pravo i tačno je da trgovinska mreža koji put pretjera u svojim cijenama. Pazarnog dana 29. septembra ponuda nekih vrsta voća i povrća bila je obilna, a kupovina od strane potrošača slaba zbog visokog

je ipak tog dana kupio kvalitetne robe: kesten 3214 kg po cijeni od 10 din., orahe 893 kg po 40 din., dunja 174 kg po 10 din., jabuka 705 kg po 7 din., paradajza 566 kg po 11 din., kupusa 3234 kg po 3 din., patlidžana crnih 434 kg po 11 din. Cijene su uzete prosječne, jer je neka roba plaćena skuplje, a neka jeftinije.

REPORTAŽA IZ DRVARA PIŠE: D. ČIČA

Strm je i pomalo stravičan ovaj put od Ličke Kaldre do Drvara, onom uskom prugom što počinje od vrljednog i oskudnog predjela prema Krinu u okviru jednog granitnog i nerazgovjetnog reljefa posljednjih planina Bosne. Poslije mračnih i vlažnih uvala, koje ostavljaju po silasku iz voza, što ide dalje prema Splitu u mličkoj septembarskoj noći, vožnja se nastavlja drvarskim «ćetrom» u oštroj osipnoj na kamene grebene Staretine i Ulice, sa prorijeđenim sumarcima i nejasnim obrisima sela, duboko dolje u kotlinama. Iza mene ostaje nepomične tišine kamenih prostora sa mrtvom vegetacijom, pejsaž jedan divlji, opor, leden i siv. Ali se sve to poput neke blistave odgonetke završava poslije kojih dva-tri sata, laganim spuštanjem u dugoj i razvučenoj spirali, prema drvarskoj dolini sa krivudavim crtom tamnozelenog Unca priljubljenog niz okomiti masiv kamene Gradine. Panoramu se tada naglo mijenja: pred očima odjednom izrastaju konture Drvara stisnutog između posljednjih obronaka Jadovnika i vrljetne gromade Gradine, iznad koje dominira horizontom kupolni vrh Osječnice, vječito zakriven olovno-sivim oblaci. A ispod njih je grad ovaj slobodarski «što je tri put gorio, ali se nije pokorio», grad koji je sav jedna herojska legenda. Ustvari on nema atribute grada po svom vanjskom izgledu, ulica je tu samo jedna od par kilometara, vezana krajevima za puteve koji vode prema Ostrelju i Grahovu i to je, poslije pruge prema Prijedoru i one prema Kaldri, jedina saobraćajnica Drvara sa ostalim svijetom.

Tako to ide od Kaldre do Drvara i dalje putevima ovim, oštro usječnim u masive brda. Sve je tu u jednoj monotoniji, ali ponositoj, prkosnoj, u pejsažu koji kao da nastoji uporno da zadrži nešto specifično svoje.

Grad simbola

Prije rata Drvar je predstavljao razvijeno industrijsko mjesto: imao je oko 5000 stanovnika, od kojih je dvije trećine bilo zaposleno u fabrici celuloze, tada možda jedinom u zemlji, kao i u okolnim planinama. Čak ni sresko mjesto nije bio, imao je tek ispostavu i još neke ustanove. Ali ono što je učinilo da Drvar postane poznat ne samo u našim razmjerama, to je njegova novija istorija. Jer, ovdje svaki kamen nešto znači i ovdje šume priče i legende o junstvu i podvizima naroda, koji je svoju istinsku ljubav prema slobodi plaćao uz cijenu nadljudskih napora i žrtava. Zato ratničke legende Drvara nikada neće pasti u zaborav, zato se o njemu može pisati mnogo, a da se nikad ne napiše sve. Toliko je ovdje sjećanja, ratnih ozljaka, epizoda i istorija, što poput nevidljivih struna zabruje odjednom u čovjeku u susretu sa njim, neposredno.

U Narodnoj revoluciji Drvar je bio istaknuti bedem slobode: ona je uskrsla ovdje 27 jula 1941 sa crvenim stijegom visoko pobijeđenim nad gorostasnim dimnjakom fabrike celuloze u danima okupacije i užasa ustaških koljača. Ljudi su ovdje ušli u ustanak sa crvenim zastavama, sa crvenom trakom na rukavima i oko kapa. To je bio jedan od prvih, a možda najprije oslobođeni grad u zemlji i centar velike oslobođene teritorije u prvim danima ustanka. U oslobođenom Drvaru sve do 25 septembra 1941 fabrika celuloze radila je kao da se ništa nije izmijenilo, sasvim normalno, a onda su je pod pritiskom italijanskih trupa koje su okupirale grad, dr-

varski radnici zapalili i do temelja uništili. Neprijatelj se nije mogao koristiti neizmjerim bogatstvom ovih šuma. Kada je ponovo zatim oslobođen, u gradu su se jedno vrijeme nalazili Vrhovni štab NOV sa drugom Titom na čelu, Centralni komitet KPJ i Centralni komitet SKOJ-a. Ovaj utvrđeni bastion slobode u kome su se vojska i narod silovali u jedno ispisao je jednu od najljepših stranica istorije u našoj revoluciji i postao simbol pobjede, 25 maja 1944 godine Nijemci su izvršili vazdušni desant na Drvar sa namjerom da unište rukovodstvo Narodno-oslobodilačkog pokreta i razbiju snage revolucije. Toga jutra brojni njemački «Junker» i «Dornijer», u uzastopnim talasima, bombardovali su grad i prilaze Titovoj pećini, a zatim su na periferiji spustili padobrance i jedrilice sa trupama u jačini od dva bataljona, naoružanih najmodernijim lakim oružjem. Nijemci su pokušali da silovitim jurišem zauzmu grad i sa oklopnim snagama, koje su paralelno nadirale iz pravci Bihaća, unište jezgro Oslobođilačkog pokreta.

A onda . . .

A onda se dogodilo ono što je do tada nepoznati Drvar izdiglo u očima svijeta. Po cijenu nadljudskih napora u heroizmu koji nije

GRAD RATNIČKIH LEGENDI

poznao granice, prateća četa Vrhovnog štaba, jedina operativna jedinica koja se trenutno zatekla, postavila se u odbranu Titove pećine, odbijajući juriti za jurišem i herojski braneci prostor od mosta dužinom Unca. Napad nije uspio, a neprijatelj je onda jači dio snaga uputio kroz grad da braniće pećine zaobiđe s boka, ali je kod željezničkog mosta ponovno odbijen vatrom naših boraca iz Oficirске škole koji su se spojili sa branioćima pećine. Onda je usiljenim maršom pristigla šesta lička brigada divizije «Nikola Tesla» koja je u borbama već istog dana oslobodila cijeli Drvar. Neprijatelj je bio satiran na visove iznad Drvara i razbijen. Zamisao njemačke «Luftvafe» slomila se o herojsku odbranu Drvara i ovaj narod ovdje pokazao se neumisliv. Na ulicama Drvara, toga dana, u borbi sa Nijemcima hrabro su izginuli članovi Okružnog komiteta SKOJa za Drvar: tu su se ugasil životi smjelih mladića i djevojaka Raziže Omanović, one ozbiljne i skromne bihaćke gimnazijalke sa crnim pletenicama, Duška Bursaća, Šave Salamona, Zore Zeljković, divnih drugova i drugarica, rukovodilaca drvarске omladine i drugih branilaca nepoznatih ali velikih u djelu podviga. Tu je u praskozorje slobode, daleko od svog slobodarskog rodnog grada na Vrbasu i zelenila njegovih aleja i parkova, prestalo da kuca srce banjalučanke Rađe Vranješević, one tihe i nježne Rađe koju nikada neće zaboraviti žene Drvara. Kozare i Podgrmeča. Kao da su ovdje nebo i ovaj kamen po izvjesno određenoj logici mogli stvoriti ovakve hrabre ljude i junake, poput one mlade seljance Marije Bursać, čobanice sa vrljetne Kamenice iz čete bombaša, koja hrabro poginu na Prkosima. Zato u njihovim podvizima ima ponositosti pred životom, oholosti pred smrću. «Oni su se mogli dva puta roditi — rekao je pjesnik naših dana — kao ljudi i kao junaci». Zato je uspomena na njih jaka, vječita, trajna. Trajna kao tišina ovih kamenih prostora, koja je studena, koncentrična, totalna.

Počelo se od korova

Sada se oduzima ovom slobodarskom kraju, široko, sa pravom i golemo se može — naravno. Prišlo se obnovi Drvara: podignuta je i osposobljena drvna industrija. Sada ovdje ima moderna drvna industrija čiji se proizvodi transportuju i u druge zemlje, jer bogatstvo ovih šuma je neizmjereno. Mladi inženjer Jelisavac pokazao mi je balvane koji se poput neprekidnog lanca stalno dovlače iz bogatih šuma Jadovnika, Staretine i Ulice i zapanjuje njihov omjer i debljina. Ina ovdje, veli on, predjela gdje još nije došla sjekira. Toliko je toga. Danas industrija Drvara zapošljava preko dvije i po hiljade radnika. Po oslobođenju i na ovamo, skoro stalno, pojavljuju se novi krovovi, podižu se stambene zgrade. Otvorena je niza gimnazija u kojoj će već iduće godine proraditi i peti razred, industrijska škola i lokalne radionice, mada ih je za sada malo, vrlo malo. Kraj Titove pećine podignuta je jedna zgrada za smještaj gostiju, možda samo privremeno, jer već iduće godine na ovom mjestu gdje je pilana, kraj Unca, gradiće se reprezentativni turistički hotel sa 40 soba, terasom i najboljim konforom. Vidio sam maketu budućeg hotela u Sreskom odboru i zadivio sam se. Pa onda dom kulture koji se sada

gradi kod stanice, biće jedan od najljepših u našoj Republici. Imaće salu sa 700 sjedišta, čitaonicu, šah sale i i ostale prostorije. Njegova gradnja stajaće preko 10 miliona dinara. Ali toliko toga međutim valja još uraditi, treba usijeti još mnogo toga što će Drvaru dati koliko — toliko akcente grada. Za sada ima ovdje i previše mnogo mrtvih prostora i uglova, ruševina i ostataka ratne stihije koji bodu oči prolazniku, a niže i kukuruzište trebalo bi istjerati sa ulica. Pa onda uvesti vodovod i kanalizaciju, jer voda sa Unca, koji je zagaden i nečist, ne odgovara, potječe na žabokrečinu, ne filtrira se, već onako cijevima razvodi po zgradama. Mučnu muči Drvar i sa dovozom povrća, koje dobija čak iz Banje Luke i zato je skupo, fantastično skupo. A potrebe su velike. Jer ono, što pazarnim danom donose seljaci iz okoline Knina, a to su uglavnom sirove smokve i grožđe sada u septembru, slabo je, skupo i nedovoljno. Zato je u Drvaru putnik upućen jedino na hotel «Krajinu» koji je još daleko od toga da zadovoljava potrebe Drvara.

Perspektive i planovi

U Drvaru sam razgovarao sa drugovima iz Sreskog odbora, razgovarao, dugo i naširoko o svemu. Priznaju ljudi da u Drvaru treba još mnogo čega uraditi. Drvarski kraj je, vele oni, pretično pasivan. Jer ukupni bruto-prodakt sreza je nešto preko 2 milijarde, od čega na poljoprivredu otpada svega 520 miliona, a nacionalni dohodak iznosi nešto oko milijardu i po. Deficit je velik, a njegovo izravnjanje zavisi isključivo od daljnje industrijalizacije. A Drvar ima mogućnosti za to. Nešto se ozbiljno razmišlja o izgradnji nove tvornice sulfatne celuloze, koja bi iskoristavala otpatke drvne industrije i koristila njihove prirodne izvore. A to bi i sa gledišta ekonomskog rentabiliteta bilo opravdano, obzirom da će u narednim godinama pilana možda raditi sa manjim kapacitetom. Za tvornicu bi se koristili oni raniji objekti sa izvjesnim preostalim djelovima uređaja. I druga je jedno bolno pitanje Dr-

vara. Povezati Drvar sa normalnim kolosjekom, pitanje je od vitalnog značaja za ovaj kraj. Sadašnja pruga od Drvara do Prijedora sa svojim vozim parkom je sasvim neekonomična, ostarjela i pravo je čudo kako Drvar izlazi na kraj. A da se i ne govori o putničkom saobraćaju koji je pitanje za sebe.

Kraj Unca, u suton . . .

Otidoh zalim na Unac, do mosta, pomalo neodoljivo primamljen zelenilom njegovih vrba i vertikalnim kamenim grebenom Gradine, ispod koje je Titova pećina. U visinama gore, iz dubokih planinskih tišina, izroni mjesec, krupan, svijetlo žuti i učini da još intimnije doživim ovaj preporođeni gradić. Sjetih se kako sam prije deset godina prolazio ovuda, u jeku rata, kroz užas njegovih ruševina, kroz pustoš njegovu, vjerujući i radujući se kao i ostali — da će jednom Drvar oživjeti u svjetlu svojih ratničkih legendi, kada pobje-

dimo. A evo ga, on već stao čvrsto na noge. Živi i radi, planira celulozu, vodovod, prugu i mnogo čega još, što treba da mu se da i to s pravom. Zakrili me magličasti suton kasnog septembra, noć prohladna i muki sa trepetavim sjajem zvijezda i rijetkih električnih žarulja i oživjeh u sebi sjećanje na likove njegovih ljudi, poznate i drage, na likove hrabrih skojevaca koji herojski izgинуše braneci njegove prilaze u jedan majski dan u praskozorje slobode.

Модерна сушница у Приједору у могућности је да суши преко вагон и по шљива на дан

Прекипјеле бачве пуне кома пјенунају и шапатам пјевају пјесму обиља. По потоцима старци неуморно обилазе око котлова кријепени грла опojним соком што даје храброст и снагу, а разговори бригу и невољу. Достојанствено и зналачки цијене квалитет повоја нића. Веселе и вриска млађих одјекује на све стране... Родила је шљива у Поткозарју — биће ракије! Биће сватова, биће игре и пјесме, а можда и туче. Са некима ће се позабавити сигурно судије и лекари.

Тако је бивало у ранија времена.

Али наша стварност је поставила друкчије то питање: куда са шљивом, ако је нећемо у ракију?! Нијале су мале сеоске сушнице које су убрзо знатне количине воћа отеле из ждријела незаситних ракијских казана, али све је то било мало према обиљу рода шљиве који Козара даје. За то вријеме постројења велике и модерне сушнице набављена у иностранству лежала су пуних седам година немопотирана и неискоришћена у „Боснаплоду“ у Приједору. Нико се до сада није усудио да уложи рад и средства у нове непроверене подухвате. Среско руководство из Приједора узалуд је тражило из Сарајева одобрење кредита, али је увијек добивало негативан одговор. Требало је или пустити огромне приносе сочних модрих шљива да пронађу и да их прогута ракијски когао, или примити на себе одговорност за уложене инвестиције. Милан Врховац, претједник Народног одбора среза одлучио се за ово друго, узео иницијативу у своје руке и лично се založio за хитну изградњу сушнице.

Било је то ове године на измаку лета. Шљиве су већ дозријевале, цанарика је увелико већ клокотала под сваком поткозарском стрехом у дубоким широкоустим бачвама. Требало је спасити барем савку... И крампови су фијукали тупо ударајући и отргнујући грумен по грумен земље, ударени су темељи великој механизованој сушници, највећој у земљи, која ће сушити преко вагон и по шљиве дневно. Радило се дан и ноћ, неуморно, без престанка, без предаха, а зграда дугачка 70, а широка 20 метара расла је у рукама радника. Још ни кров није био довршен, а постројења за сушење већ су монтирана. Ускоро први вагонети са љесима пуним сочних једрих плодова нечужно су клизили по шинама у комору да би сутра у исто доба изишли на супротна врата, али са смежураним и врло

укусним, као шећер слатким сувим шљивама. Упорно се настоји да се плод отме од казана и прозичнави дозов пуних гајби из плодних шљивика широм Поткозарја од Ивањске па до Брезичана, који је у „минут до двацест“ започео, наставља се несмањеном брзином. У комору стаје равно двацест вагонета који се свака два сата мичу напријед за једно мјесто тако да нови излази са потпуно осушеним, а тринаести улази у комору са свјежим шљивама, а за 24 сата свих 12 вагонета буду осушени. Двацест електричних вентилатора — вјетрењача као да се такмиче који ће брже и више ваздуха протјерати између љеса, док руке радника брижљиво припремају и пуне пове љесе и вагонете. Истовремено са радом сушнице довршавају се грађевински радови на згради.

— Због покарљивости сировина били смо присиљени да сушницу ставмо у погон прије него што смо зграду завршили — изјављује симпатични млади руководилац овога погона друг Поповић. — За ово пар дана сушница је доказала своју оправданост, а то нам је велико задовољство и охрабрење за нове подухвате. Ако бисмо се ограничили само на шљиву, ова сушница била би у стању да у погледу количине осуши сав годишњи принос Босне и Херцеговине, али у погледу времена, сезона шљиве је врло кратка. Да би се избјегли застоји, мораћемо приступити и сушењу другог воћа, затим поврћа, па и житарица, у првом реду, кукуруза у клипу. С тиме ће отпасти потреба за кошевима и кукурузанама. Ако обезбједимо уређаје за спречавање оксидације, моћи ћемо убрзо прећи и на сушење кромпира, те тако отстрањивањем сувишне воде извршити конзервирање хранивих састојака, учинити их лакшим за складиштење и транспорт и тако избјегнути трошкове изградње подрума и трапова, као и кварове робе у њима. Поред тога пружају нам се широке могућности сушења грожња у ситне укусне грожнице као и низ других корисних послова којима ћемо учинити велики прилог нашој ухранбеној индустрији.

Инж. Љубо Вркић

ZAŠTO NE KLUB KULTURNIH RADNIKA

Pitanje življe aktivizacije intelektualaca u političkom i društvenom životu Banje Luke u zadnje vrijeme se naročito podvlači. I opravdano je to. Čak je dat i prijedlog da se kulturni, javni i prosvjetni radnici okupe oko neke kulturno-društvene revije ili književnog časopisa, jer za to, ističe se, ima i uslova i tradicije (Kočičeva »Otađbina«, »Razvitak«, »Književna Krajina« i dr.) Dobro bi bilo ako bi se ova zamisao ostvarila.

Međutim, ima još jedan način koji bi, po mom mišljenju, uticao na to da kulturni i javni radnici češće uzimaju riječ, ako se radi o ma kom opštem ili bar kulturnom problemu, a to se od njih s pravom očekuje. To bi se moglo ostvariti otvaranjem Kluba kulturnih radnika.

Banja Luka ima svoj Klub prosvjetnih radnika; koji radi sa izvjesnim uspjehom, ali u njemu još nema onog sadržaja rada koji bi članu Kluba omililo njegov klub (jer se zasada članstvo ogleda u glavnom u plaćanju ili ne plaćanju članarine). Još u njemu nema dobro pripremljenih diskusija, predavanja iz oblasti politike ili umjetnosti ili pedagogije ili estetike, nema malih koncerata ni umjetničkih ni drugarskih večeri. Moj je utisak, a i taj sam ovlašten stekla, da se on čas pretvara u neku veću nastavničku »zbornicu« a čas u prostorije u kojima se može odigrati jedna partija biljara.

Dok, s druge strane, razna udruženja (ekonomista, pravnika, inženjera, ljekara itd.) u često vrlo nepodesnim prostorijama rade i to sami za sebe nekako odvojeno, osjeća se da nema neke koordinate, pa bila to samo i jedna prijalna prostorija koja bi mogla da sjedini svu tu diskusiju, tu polemiku, da joj da širi i veći značaj; da privuče pažnju ljekara na problem koji ističu prosvjetni radnici i obratno. Nema sumnje da će diskusija ili izlaganje jednog arhitekta o nekim urbanističkim rješenjima u Banjoj Luci, na primjer, zainteresovati mnogo širi krug ljudi nego što je samo društvo inženjera i tehničara.

Ako bi se naš Klub prosvjetnih radnika proširio tako da se u njega mogu da uklane svi naši kulturni i javni radnici koji za to imaju interesa, mislim da bi banjalučki intelektualci lakše našli rješenje za mnoga pitanja koja se za sada još uvijek pretresaju u razgovorima po dvojici i trojici »osjetili se« kako se to kaže u životu grada.

Slobodne ili pripremljene diskusije, predavanja, pa i drugarske večeri i obični razgovori uz kafu koji će se iz kafana preseliti u ljepše i kulturnije prostorije, a takve prostorije Klub prosvjetnih radnika danas ima, učinili bi od

KONKURENCIJA

O. cvo i Laktaša. Zna se, tu je banja, lina i osmogodišnja škola, kino i čitaonica. Da, i čitaonica. Autobus je stao. Neko izlazi, neko ulazi i on zatim produžava svoj put. Ja i moj saputnik ostasmo gledajući za autobusom.

— »Hajd' mo u čitaonicu da pogledamo dnevnu štampu i popijemo kavu« — predlaže mi ja. Poznajem Laktaše, znam gdje je čitaonica. Dakle uđemo u čitaonicu.

— Dobar dan — velim ja.

— Dobar dan. — Izvolite, šta želite? Imamo rakiju, rum, liker, hladno pivo itd.

Moj saputnik jednim pogledom zahvati cijelu prostoriju, što i ja učinih, pa kada ugledah rafove pune flaša umjesto knjiga, upitah: — Čini mi se da je ovdje prije bila čitaonica?

— Jest bila je, ali sada nije, a ipak je tu. Vidite ova vrata na desnoj strani, elem kroz ta vrata se ide u čitaonicu. Zna se mi se služimo jednim radio aparatom, koji stoji na vratima.

— A... tako. Izvinite! — odgovorih ja, i prebacim se na pomenuta vrata u čitaonicu.

Tokom dana više puta smo se navraćali u čitaonicu, ali je ipak u gostioni neko sjedio, dok u čitaonicu slabo ko navraća.

Ovo je jedna vrsta konkurencije koja se ne može smatrati opravdanom. Čuli ljudi da se govori o konkurenciji, pa ko vele hoćemo i mi konkurenciju.

»Mišula«

to ga, po mom mišljenju preuskog kluba teđan živi centar kulturne i društvene misli u našem gradu.

Ako bi usvojili mišljenje da formiramo Klub kulturnih radnika, onda bi, razumije se, sadašnje prostorije trebalo proširiti.

Neda Ereć

Opštinski odbori Narodnog univerziteta - kulturna žarišta na selu

Prošla sezona Narodnoga univerziteta bila je jedna od najplodnijih od oslobođenja. Raznovrsnošću tema, kvalitetom istih i uvođenjem novih formi (naučni film, pozorišni i muzički čas) uspjelo se dobiti redovne posjetilce na predavanja. Na 72 predavanja koliko ih je održano u prošloj sezoni na terenu grada i srca dolazilo je u gradu prosječno 400 posjetilaca od kojih su 60 posto iz redova radnika.

Ali ako se osvrnemo koliko je pomoć ove institucije bila selu vidimo da se rad na selu odvija uglavnom preko komisije za saradnju grad-selo a nikako da je zadatak Narodnoga univerziteta da putem žive riječi, filma i dr. radi na prosvjećivanju širokih masa ne samo grada nego i sela.

Zato se kao prvi zadatak u nastupajućoj sezoni postavlja pitanje rada na selu. Rezultati koje smo postigli saradnjom grad - selo gdje se rad često odvijao bez ulazanja u potrebe pojedinoga kraja ne mogu nas zadovoljiti. Ovom poslu, naročito na selu, treba prići organizovanije i stvarati pri opštinama takva žarišta koja će da rukovode ovim radom prema specifičnosti svoga kraja.

Opštinski narodni univerziteti okupiće oko sebe prosvjetne radnike koji žive i rade na terenu. Oni će uz pomoć drugova iz grada izradivati svoje mjesečne ili dvomjesečne planove u kojima će prema svojim potrebama i specifičnosti svoga kraja određivati teme ili cikluse pojedinih predavanja. Mnoga predavanja održaću vlastitim snagama služeći se literaturom kojom će ih snabdjevati kako univerzitet u Banjoj Luci, tako i centralni univerzitet iz Beograda i Zagreba. A. S.

»Letimo na 2500 m. visine preko istočne zone u Berlin. Na naslonu fotelje imate peneljare. Možete pušiti samo cigarete, zabranjeno je pušenje lule i cigare. U koliko što želite pritisnite dugme iznad sjedišta. Želimo Vam ugodan ljetak. Tako nas je pozdravila stjuardesa PAA-linije poslije uzlijetanja na aerodromu u Frankfurtu. Letimo u noći, jer je noćni ljetak za 15 DM jeftiniji od dnevnog. Letenje traje 120 minuta. Približavamo se Berlinu. Kroz prozorče posmatram ogromno prostranstvo osvijetljenih tačaka poredanih u ravnim linijama. To su ulice. Na mnogim mjestima lijevo i desno od tih osvijetljenih linija je tamno. Sigurno su to porušene četvrti. Međutim sve manje gledam u koliko se spuštamo na aerodrom u Tempelhofu, jer me uši sve više bole uslijed naglog spuštanja na ovaj aerodrom tako reći u centru Berlina, čuvenog i po veličini i po borbanama u II Svjetskom ratu.

Prvi put sam u Berlinu. Nalazim se na početku Kurfirstendamm ulice kod Crkve sjećanja. To je sadašnji centar zapadnog Berlina. Svuda oko mene nalaze se tragovi razaranja ovog velikog grada, koga neki nazivaju velegradom u zelenilu, drugi okretnicom Evrope, treći radnim gradom itd. Oko Zoološkog vrta možete naići na čitave blokove ulica porušene sa zidovima koje strše i gomilama uredno složene cigle. Skoro svuda nalazite na zgrade kod kojih je samo prizemlje uređeno sa raznim prodavaonicama, dok je gornji dio

INTERPHATI SU NAŠ DRUŠTVENI PROBLEM

(Nastavak sa 1 strane)

Ako domove posmatramo kao vaspitne ustanove, onda težak problem stavlja na to: kakvim se metodama i u kakvom pravcu vaspitavaju pitomci, a na drugom mjestu je vanjski izgled domova, red i čistoća. Međutim, baš ostvarenjem ovih sekundarnih zahtjeva: lijepo uređene prostorije, podestaj i lijep namještaj, pravilno postavljen raspored, čistoća itd. omogućuje i ostvarenje onog glavnog zadatka, što ne znači da se samim tim i ostvaruje.

Ovaj problem — vaspitni metodi — treba da bude predmet brige ne samo uprave domova i vaspitaca, nego i svih prosvjetnih radnika (naročito pedagoga po struci) pa i društvenih organizacija.

Iz ovoga proizilazi i treći problem, koji je i odlučujući. To je problem vaspitnog kadra u domovima. Baviti se ovim poslom mogu samo ljudi koji vole omladinu i taj poziv, koji ne mjeru radno vrijeme za sate i mogu da ucesu cijelog sebe u posao. To ne znači da se pri rješavanju ovog problema nije trebalo ovim ljudima dati za veći rad i veći patradu. U našim do-

u pravom smislu vaspitni zavod. Dostojna su i nadležni organi malo poklanjali pažnje izboru kadra, pa su tu najčešće dolazili oni koji nisu momentalno imali posla na drugom mjestu. Sadašnji Savjet za prosvjetu PIO pokazuje odlučnu volju da ovo pitanje što pravilnije riješi. Značaj rješenja problema domova moći će se pravilno ocijeniti tek onda kad se zauzme pravilan stav o zadatku i ulozi domova u našem sistemu vaspitavanja omladine. Kada bi i stali na stanovište jednih da su domovi »družno zlo«, i tada rješavanje ovog problema je aktuelno, jer ćemo kroz dugi niz godina pužiti morati kroz domove vaspitavati veliki broj naše omladine. Naše je mišljenje da domovi, ako imaju potrebno materijalno obezbjeđenje, dobar stručni kadar — ljude koji znaju šta hoće, sprovode metode vaspitavanja koji odgovara karakteru socijalističkog društva, prostaju biti »družno zlo«, a postaju važna karika u sistemu našeg vaspitavanja. Naročito društveno vaspitanje je moguće u domu lakše ostvariti nego li u kući. Pa čak kad se radi o porodicama

jedninačkih primjera, nisu u ovoj mjeri u kojoj je za njih potrošeno materijalnih dobara. Osim toga ni pedagoška štampa, ni pedagoška nauka nije posvetila više pažnje ovom problemu. Prosto kao da su svi pedagoški problemi u vezi ovog rješeni, a nama se čini da su tek dotaknuti.

Kao prvu konkretnu mjeru za rješavanje ovih problema, Savjet za prosvjetu i Savjet za socijalno staranje NOG-a rješili su da izvrše premještanje pitomaca iz domova koji su prenatrpani u domove koji relativno imaju više prostora. Zatim je omogućeno dječijem domu »Rada Braćepeševih« da prepravi prostorije, da bi se mala djeca od 1—7 god. (a ima ih 28) mogli igrati u njoj. Do sada su imali prostoriju 3x4 m, u kojoj su ta djeca provodila cijelu zimu. Prišlo se i rješavanju kadrovskih pitanja koliko to sadašnja situacija omogućuje. Ukazano je na izvjesne propuste i pružile se stručna pomoć u nekim domovima. To je sve za najhitniju potrebu. Međutim ostaje veliki broj Ćaka koji bi trebali dom — jer stanuju u privatnim, često nepodesnim stanovima.

Za rješavanje ovog problema u cjelini biće potrebno više vremena i materijalnih sredstava. Kao prvi problem postavlja se izgradnja jednog muškog i jednog ženskog doma sa kapacitetom od po 100 pitomaca. Ovo treba predložiti već za iduću budžetsku godinu. Zatim nabava namještaja za taj novi i neke sadašnje domove.

Kako u ovim domovima живе najvećim dijelom djeca iz susjednih srezova smatramo da bi i ti srezovi trebali učestvovati u rješavanju ovih pitanja, što bi pored lakšeg rješavanja ovog pitanja doprinijelo i tome da bi srezovi više vodili računa o radu svoje školske omladine u ovim domovima i čimili ovu omladinu odgovorijom za svoj rad i uspjeh neposredno svome narodu, koji mu omogućuje školovanje i spremanje za život.

Milana Bokan

U domu »Ljanka Mitrova«

movima ima još uvijek upravnika, pa i vaspitaca koji nemaju ni srednju školu, a kamoli ni učiteljsku ili pedagošku. Bez obzira što su neki od njih dojučino predao radnici svoj posao, njima je nedostajalo stručnosti ad dom bude ne samo menza i prenošnice (čak kad su uspjeli da to budu lijepo uređena menza i prenošnice), nego

gdje su roditelji napredni, ali zbog svoje društvene aktivnosti ne mogu posvetiti potrebnu pažnju svojoj djeci. Dom koji izrađuje u čvrst kolektiv postaje moćan faktor u vaspitavanju i lakše učine i na onu »tešku« djecu nego li dobar pojedinac — vaspitac.

Dokladnim uspjesi domova u rješavanju, iako ima lijepih po-

BERLIN

Direktor livnice i tvornice strojeva »Boris Kidrič« inženjer drug Drago Mirković boravio je nedavno u Zapadnoj Njemačkoj. Po povratku sa puta, redakcija »Banjalučkih novina« zamolila je druga Mirkovića da iznese svoje utiske sa puta. Drug Mirković se odazvao molbi redakcije i napisao neke svoje utiske:

zgrade porušen, kroz koji duva vjetar i nijemo opominje na strahote rata.

No i pored toga po ulicama jure automobili i gomile pješaka. Samo zapadni sektor Berlina ima oko 23 miliona stanovnika na području od skoro 30 km u prečniku.

Teško je opisati jedan velegrad, život i ljude u njemu za 3—5 dana boravka. Ali i za to vrijeme mogu se zapaziti pojedine stvari i kontrasti. Prolazite pored izloga raznih prodavaonica u kojima blještati nakit ili satovi, cipele i odijela, namirnice, knjige itd. Možete sataima razgledati izloge sa tekstilom, od engleskog štofa do najlonjskih bluzi i čarapa, satove poput zlata od 16 DM pa do 1000 DM. A kad zavirite u prodavaonicu, tamo je mirno i kad neko uđe sve oživi, jer je — »došao neki kupac«. Kad sa tih »divnih stvari« pogledate prolaznike vidjećete skromno obučene ljude, stromahe koji mole milostinju. Što Vam naročito pada u oči kad gledate izloge, jeste veliki ukus sa kojim su uređeni i nehotice pomisljate na naše pretrpane i najčešće neukusne izloge. Ali tamo možete uvijek naići na natpis: u izboru draperija posavjetujte se sa našim savjetnikom, ili u izboru odijela za djecu posavjetujte se sa našim stručnjakom ili savjetnik za dekoraciju itd.

Radni ljudi u tramvaju ili pješaci, bogataši, bilo kapitalisti ili visoko plaćeni činovnici u automobilima, blještavi izlozi sa najlonjskim bluzama i žene u skromnim haljinama, blještav hotel »Kempinski« i obična baraka sa prženim kobasicama, porušene zgrade

ručka i odijela je tamo oko 1:20, a kod nas 1:150. Postiči slične odnose u cijenama kod nas moći će se daljnjim razvoikom industrije i podizanjem produktivnosti rada.

Riječ »kabare« ima u Berlinu posebno značenje. Berlinski kabareci su ozbiljni i stranac koji dođe možda je i razočaran. U Berlinskim kabareima slušaćete viceve, pjesme i prozu, koji sa oštrinom i satrom udaraju po raznim bilo političkim ili nekim drugim pojavama. Međutim, oni sada uzimaju na sebe političku ulogu i najviše rade na ponovnom buđenju njemačkog militarizma, sanjaju o još većem i ljepšem Berlinu, o slavi i moći, kao da ih II Svjetski rat nije ničemu naučio.

Ovo su mi ispričali, a kažu da su njemačke novine pravile od toga »viceve«. Jedna njemačka zadruga htjela je da proizvede konzervne čorbe od kornjače. I nisu znali, da se čorba pravi samo od morske kornjače, te naruče od jedne naše zadruge 10.000 komada kornjača. Naša zadruga pokupi kornjače po raznim barama i isporuču. Kad je došao stručnjak za čorbu ispostavi se, da se od ovih kornjača ne može praviti čorba. Novine od tog slučaja napravile šalu, a kroz šalu jednu po jednu kornjaču otkupe škole i muzeji po 1 DM po komadu, tako da ova njemačka zadruga mjesto da izgubi, ona još i zaradi. Čudan smisao za draklično!

Ing. M. D.

ZA IRETNO DJETINSTVO

Prekjučer su djeca našeg grada doživjela mnogo radosnih iznenađenja. Vedra i nasmijana lica pratila su povorku u kojoj su na kamionima bili: Snježana sa patuljcima, Crvenkapa, baka i lovac sa ubijenim vukom, baletska grupa djevojčica i mali vatrogasci sa svojom sirenom. Prošetao se pijetao i koka sa pilićima, vrtlari sa tačkicama, a ispred njih su išle mrkvice, kupus i drugo povrće. Prošle su ulicama našeg grada gljivice, mnogi cvjetići i bublice sa patuljcima koji su ih sobom odveli uški Palčiću na zimski san. Grupa malih lovaca sa puškama i rancima iz kojih vire repovi i šape ubijene divljači oduševili su i

male i velike gledaoce. U povorci je prošla grupa najboljih đaka naših škola, biciklista i romobilista, preškolska djeca, djeca iz domova. Čitava povorka šarenila se od cvijeća, zastavica, zmajeva itd. Kroz čitavu nedjelju svakog dana naći će djeca našeg grada još puno priredbi, još mnogo toga što im je društvo pripremlilo za »Dječju nedjelju«.

U priprema za proslavu »Dječje nedjelje« uzela su živog učesnika sve društvene organizacije i škole, a naročito društva »Priatelji naše djece«. Pored starijaca da se djeci pruži što više radosti, društva su organizovala razna zdravstvena i vaspitna predavanja, priredbe i izlete. U V kvartu društvo »Priatelji naše djece« u zajednici sa III Narodnom osnovnom školom otvorile su pri ovoj školi dječije zabavište koje će moći primiti dobar broj djece pretiškolskog doba iz tog kraja.

Da bi sebi obezbjedila što bolje materijalne uslove za dalji rad, skoro sva ova društva su se obratila za pomoć našim preduzećima. Mnoga su preduzeća dala svoj prilog, neka se još nisu riješila hoće li i koliko će dati, ali se ni jedan od toliko naših radnih kolektiva nije primio patrolata nad nekom dječijom ustanovom. Društvo »Priatelji naše djece« iz II kvarta pomogla su preduzeća: Vodovod, sa 10.000 din., Instalateo sa 15.000 din., dok su druga dala robu kao Kalonijal u vri-

jednosti od 8.000 din., Metal 15.000 din., Anpromet 12.000 din., Kožar 2.000 din. i Tvorница obuće 14.000 din. U III kvartu društvo »Priatelji naše djece« primilo je igračke za 300 pretiškolske djece od preduzeća »Rudi Čajaven« i Vrbac, a novčanu pomoć od Tvornice duhana 10.000 din. i Zadrugara 5.000 din. Kulturno umjetničko društvo Zdrava Korpa dalo je prilog od 8.000 din., a VII osnovna organizacija SSSR-a prilog od 2.000 dinara.

Preduzeća u IV kvartu: Vošar, Autoprevoz, Sreski zadružni savoz, Tvorница duhana, dala su društvu »Priatelji naše djece« ovog kvarta 22.000 dinara, a Vostanlod 30 kilograma grožđa. Još ima preduzeća u gradu koja mogu u toku »Dječije nedjelje« svojim prilozima osigurati dobar rad društvima »Priatelji naše djece«, a ima ih i takvih koja mogu primiti na sebe obaveznu da se stalno staraју o nekoj dječijoj ustanovi.

Dijete i igračka

I igračka je djetetu potrebna ne samo zato, da ispuni svoje slobodno vrijeme i da ne ometa majku u poslu, već mu treba i kao sredstvo da oponaša ono što je zapazilo i naučilo. Jer dijete stalno uoči nešto novo i kroz igru hoće da ponovi ono što je opazilo i naučilo. Tako će djevojčica još od malena da mješa kašikom u lončetu, pa će da zamišlja da, kao i njena majka, kuva ručak, dok će dječak da vuče drveni kamion zamisljajući da prevozi drva ili neku građu.

Tokom vremena dijete popunjava svoje znanje - to će reći razvija se i postepeno udaljava od svoje najbliže okoline: ono izmišlja nove kombinacije i mogućnosti. U tome slučaju igračke mu pomažu da razvije svoju maštu. Recimo malen »čuko« se pretvara u krvoločnog lava, pa dijete, već prema naravi, ili bježi od njega i sakriva se, ili ga napada i »ubija«.

Pomoću nekih igračaka kod djeteta se razvija smisao za kombinovanje boja i stvaranje šara (pomoću kutije sa rupičastim dnom i obojenih kuglica). Druge opet uvježbavaju njegovo strpljenje kao kocke ili vijugavo izrezani komadići kartona od kojih treba sastaviti sliku. U početku se dijete neće lako snaći, ali dajte mu ideju, skrenite pažnju na najmarkantniji dio slike koju ono treba da sastavi, i primjetite kako ono više ne razbacuje kocke, već strpljivo odabira potrebne dijelove kad primjeti da mu »posao« ide od ruke.

Pomoću igračaka možete smiriti i najnestašnije dijete i obratno - da razigrate i pokrenete ono suviše mirno. Treba samo posmatrati i zapaziti što najviše interesuje vaše dijete.

Ima igara kod kojih se djeca postepeno uče stvaralačkom radu. Recimo takozvani »Matađor«, gdje pomoću komadića raznog oblika i

šipčica mogu da se naprave razni dijelovi namještaja. Starija djeca uz pomoć alata pokušavaju da sama izrade neke predmete. Ponekad im to uspije, ako imaju malo više smisla i strpljenja. Ali nemojmo da se suviše ljutimo na njih, ako sama iskrive eksere, nabiju nokte i izranjave ruke, ne ubijaju na njima svaku inicijativu - jer ona pokušavaju da nešto stvore - ona uče.

Cijena i izrada igračke nekad za dijete ne znači mnogo. Da li vam se kad desilo da sami izaberete igračku za svoje ili neko drugo dijete. Za vaš ukus ona je bila veoma lijepa. I vi očekujete da će se dijete mnogo obradovati kad je dobije. Međutim, ono je prima skoro ravnodušno. A sutradan dijete vidi nešto najprimitivnije i vi se čuđenjem vidite da je ono ushićeno sa tom igračkom. U stvari tu nema ništa čudnovatog, vi kupujete za dijete i zato treba da vodite računa o njegovim željama. Zato je najbolje da s njim zajedno razgledate igračke, pa tek onda da uzmete ono, što ga najviše interesuje i raduje.

Ne bi trebalo da se roditelji služe izgovorom »da nemaju novaca za razbacivanje«, pa da djetetu uskrate kakvu igračku, ta ona ne mora da bude skupa. Sta više i bolje je da igračka ne bude skupa - onda se ona manje čuva, dijete riječe čuje opomene: »Čuvaj«, »Nemoj da pokvariš« itd. Ono će se slobodnije služiti s njom, više će se osjećati kao svoju.

Uostalom, sa malo dobre volje roditelji mogu i sami da naprave neku igračku. Koliko veselija mogu da izazovu kakva kolica koja otac može da izmaistoriše za par sati rada, ili kakve lutke koju spretno ruke sašiju od komadića platna.

Jelena Mirković

I pozorište je dječji vaspitač

Pozorište i bioskop igraju vrlo važnu ulogu u životu djeteta. Preko njih mi djelujemo na njegovo vaspitanje, utičemo na njegove moralne kvalitete, vaspitavamo mu ukus za dobro i lijepo, razvijamo maštu, bogatimo ga znanjem, utičemo na njegove skrivene sklonosti za umjetnika.

Vrijednost i važnost pozorišta u formiranju čovjeka uvidjeo je i veliki Šekspir, pa je kroz usta Hamleta rekao: »Neke pozorište pokazuje kakve su crte u vrline, kakav je lik u sramoti!... Kakav je izgled vremena i sadržaj duha njegova...«

Kada pogledamo za vrijeme jedne pozorišne predstave u taj mali svijet, u dječju publiku, vidjećemo kako njihove raširone čili netremice prate život na sceni, čučemo kako njihov zvonki, iskreni smijeh propraća vesele momente, a kada nesreća naiđe, krišom se brišu suze i mala srca su neutješna.

Djeca u sebi nose najljepša i najplemenitija osjećanja. Ona

či mnogo vremena kada će i djeca našeg grada dobiti svoje - dječije pozorište.

Lutkarsko pozorište će vrlo vjerovatno u najskorijem vremenu dobiti naši najmlađi.

Bioskop, kao i pozorište, ima značajnu ulogu u životu djece. Dobri filmovi utiču vaspitno na djecu. Oni imaju velikih tehničkih mogućnosti da obogate maštu djeteta, da ga upoznaju sa najudaljenijim predjelima, da prikažu istorijsku prošlost naroda, njihovu borbu za pravedni, srećni život, borbu dobra sa zlim.

Preko filmova kao što je »Kekec« naši pioniri dobijaju sliku divnog primjera malog borca, iz Narodno-oslobodilačke borbe. Na takvim se filmovima oni uče patriotizmu, zagrijavaju se za pravednu borbu naroda protiv neprijatelja. I sve simpatije malih gledalaca su na strani Kekeca, oni žive sa njim, skaču sa svojih stolica da bi mu pomogli u njegovim hrabrim poduhvatima, i nesrećni su kad on strada.

iskreno pate sa malom Snježanom i nesrećni su zbog njene sudbine, oni je vole svom dječjom ljubavlju, jer je ona dobra, mila i nepravedno omrznuta od maćeha. Ali oni znaju i da ne vole, i to baš onog koga treba.

Teška sudbina Snježane i njena smrt, dolazak Kraljevića, srećno vraćanje u život Snježane, kazna nad maćehom, sve se to upija u dušu naših malih gledalaca. I oni izlaze iz pozorišta obogaćeni jednim doživljajem koga će se danima i danima sjećati i pričati o njima.

Pozorište treba da odigra još jednu ulogu u životu naše djece. Ono treba da probudi kod mnogih talenata želju da oprobaju svoje snage. Ni ja ne znamo dječije pozorište, ali se nadamo da neće pro-

loši filmovi mogu negativno djelovati na djecu, jer ona nisu dorasla da odabiraju uvijek i primaju lako i mnoge negativne stvari. Nije rijedak slučaj da poslije nekog kriminalnog filma vidimo na ulicama slične scene, koje često dovode i do nesreće.

Dokumentarni filmovi imaju velikog značaja u vaspitanju naše djece. A crtani filmovi imaju specijalnu draž za njih.

Naša djeca danas osjećaju potrebu za pozorištem i bioskopom. I bez njih se život djece ne može ni zamisliti. Škole nisu dovoljne za vaspitanje i kulturno uzdizanje djece. One se upotpunjavaju mnogim drugim kulturno-prosvjetnim i umjetničkim sredstvima. A na prvom mjestu stoje - pozorište i bioskop.

Z. Protić

U PRIRODI

Uvitaite nekoг vašeg poznanika čega se najbolje sjeća iz najranijeg djetinstva, u većini slučajeva, odgovor koji će, otprilike, početi ovako: »Sjećam se, jednog dana, na livadi« ili »u šumi« ili »na rijeci«. Znači, sjetit će se najimpresivnije onoga događaja koji se desio u prirodi, naročito ako se tu radi o jednoj prijatnoj uspomeni. Jer, priroda je, posebno za dijete, nikada nedocitan knjižni, prepluna života, strujača u ujedno neiscrpni izvor za razvijanje dječije mašte. Priroda u djetetu razvija mnoge sklonosti a što je najvažnije otvara djetetu oči za ljepotu, približava mu je na jedan neposredan i prisilan način. Ne može se zamisliti estetsko vaspitanje djeteta bez dodira sa prirodom. Samo, bez pomoći starijih dijete će se teže zbliziti sa prirodom, pa se zato izleti, ekskurzije, kraha logorovanja, sve više uvlače u život naše djece.

Posmatrajte vaše dijete koje ste izveli u polje u koje god doba godine. Ako je došlo iz mraknog i nesušanog stana ono će se spocetka polako kretati, ali će njegova čula nezasićeno gutati zvukove i boje koje mu priroda pruža. Postepeno, u njemu će ti utisici da se srede i njegova životna radost ubrzo počne da se manifestira trčačem, pjesmom ili čak običnim povcima, trčače za leptirom, za bucićom, primjetit će i najsitniji cvijet koji je vama izgledao potpuno beznačajan. Sve će u očima djeteta dobiti nove oblike, pov značaj.

Ili, odvedite vaše dijete do rijeke. Ne mora to biti samo u ljetne dane kad kupanje privlači dijete. Taj mali izlet sasvim je pogodan i u jesenje ili prošne dane kad voda nabuja. Na obali će dijete provesti jedan - dva sata, sve zaokupljeno travčicama i biljčicama koje je voda naničala i ono će iako nesvesno, osjetiti draž putovanja, koje se, ako odrazilo na talasu rijeke.

I snijeg i kiša i vjetar, a naročito sunce u djetetu razvijaju radosna raspoloženja jer ono i u kiši gleda nešto radosno. Za dijete kišne kapi ni-

su samo mokre, nego, su pune boje, svjetlucanja, klizanja, šuma.

Međutim, nije rijetka pojava i to ruzna pojava, da roditelji smatraju da »nemaju vremena« da svoje dijete izvedu u prirodu pa, pod izgovorom da ipak »hoće dijete da izvedu na zrak« uveče prođu, sa često već upola zaspalim djetetom, korzom ili sjednu u kafanu. Kakav kontrast između svježih utisaka otvorene prirode i zamagljenih i dimljivih bučnih slika iz kafane.

Nemojte zaboraviti da dijete najdublje utiske prima u svom najranijem dobu pa, ako na jedan pametan način volite svoje dijete i hoćete da ga vaspitate kao slobodnog i naprednog građanina, budućeg svjesnog graditelja socijalizma, posvetite svom djetetu dovoljno pažnje, i otvorite mu vrata prirode.

Fiskultura i dijete

Naša je želja da su nam djeca zdrava, lijepo razvijena ne samo po spoljašnosti nego da im pravilno funkcionišu organi za krvotok i disanje, varenje, i lućenje, aparat za kretanje i centralni nervni sistem.

To su želje, a da bi želju ispunili onda moramo mnogo više pažnje posvetiti fizičkom vaspitanju djece. Moramo im obezbijediti sredstva i to u prvom redu prirodna, kao što su sunce, vazduh, voda, zatim tjelesne vježbe prema stepenu uzrasta, logorovanja, igre, izlete, sankanje itd.

U gradu su djeci ograničena kretanja pa je zbog toga potrebno za djecu pretiškolskog doba organizovati šetnju a za ostalu izlete na livadu ili u šumu.

Na livadi će roditelji, učitelji i vaspitači organizovati razne igre, takmičenja itd.

Kroz igru rješavamo zadatke fizičkog vaspitanja: obrazovni, zdravstveni i vaspitni. Igra pomaže djeci da vladaju sa svojim pokretima i da brzo prelaze sa jedne akcije na drugu.

Igra pomaže da se suzbije netrpeljivost i sve što bi razvijalo nedrugarstvo, egoizam i nečasno ponašanje.

Kroz igru razvijamo psihofizičke osobine i volju djece za rad.

U našem gradu fizičkom vaspitanju djece veoma se malo posvećuje pažnje.

Pionirska organizacija, omladinska, »Partizan« i Društvo prijatelja djece morali bi buduću ovom načinu vaspitanja djece mnogo više doprinijeti.

Ni jedna veća ulica, a pogotovu kvart, ne bi smjeli biti bez dječije sportskog vrtića. Ovi vrtići traže malo materijalnih sredstava, ali imaju veliki vaspitni značaj.

Omeragić

BICIKLISTIČKI KRITERIJ

Sarajevski biciklisti imali su najviše uspjeha

Na startu biciklističkog kriterija koji je vožen u nedjelju 4 oktobra, našlo se 12 vozača naše Republike. Šest vozača bili su predstavnici Sarajeva, po tri vozača dale su Banja Luka i Zenica, a samo jedan je bio iz Mostara. Od najavljених učesnika nedostajali su biciklisti iz drugih republika, što je u mnogome umanjilo jačinu i značaj ovog kriterija. Zbilja šteta je što nije ostvarena učešće biciklista Zagreba i Ljubljane pogotovo kada je Biciklistički savez BiH plaćao troškove učešća.

Sa starta krenuli su svi vozači zajedno. Prelazili su stazu na baš brzo, osim svakog petog kruga, koji se bodovao. Prvi u prvom sprintu prošao je kroz cilj Ježek Stjepan. Vodeću grupu sačinjavali su: Ježek, Čolić, Alađuz i Krtalić koji su se smjenjivali u vodstvu. U 18 krugu Ahmet Čolić je pao. Brzo se digao, ali vodeća grupa bila je već daleko. Uporno je nastavio vožnju veoma brzo. Uskoro

zatim slijedi novi pad. Čolić ipak nastavlja vožnju. Svojom borbenošću osvojio je preko 3.000 gledalaca koji ga duž cijele staze budre s povcima »Čolić, Čolić«. Istovremeno njegovi klubski drugovi Ježek i Alađuz ne dozvoljavaju mostarcu Krtaliću da odmakne već usporavaju tempo kako bi ih Čolić sustigao. Divan je to primjer drugarstva.

Par krugova kasnije Čolić sustiže vodeću grupu u jakom sprintu. Ponovo svi biciklisti voze u jednoj grupi. Zadnji krugovi bili su najuzbudljiviji. Sprint je bio najjači, jer plasman u 25-om i 30-om krugu dvostruko se bodovao. U posljednjem sprintu Ježek izbije na čelo grupe i prolazi prvi kroz cilj.

Vožnju je završilo 7 biciklista koji su vozili ukupno 30 krugova u ukupnoj dužini od 33 kilometra. Prešli su stazu za nepunih 50 minuta razvivši prosječnu brzinu od 35,116 km/sat.

Plasman takmičara:

1) Ježek Stjepan (Željezničar - Sarajevo)	34 boda
2) Alađuz Adem (Željezničar - Sarajevo)	26 bodova
3) Čolić Ahmet (Željezničar - Sarajevo)	21 bod
4) Krtalić Andrija (Velež - Mostar)	15 bodova
5) Aččić Fehim (Željezničar - Sarajevo)	5 bodova
6) Bilal Mehmed (BSK - Banja Luka)	2 boda

U predtreci kriterija vozili su kontra 5 krugova. Na startu se pojavilo 9 vozača ali samo njih 5 krenulo je sa starta jer sudija kriterijuma nije dozvolio ostalim vožnju zbog neispravnosti bicikla. Trku su završila 3 vozača ovim redom: Antonić Ilija, Turčić Zvonko i Paskalo Zlatko.

Organizacija biciklističkog kriterija bila je slaba. Organizatori ma treba zamjeriti što nisu putem zvučnika obavještavali posmatrača o načinu bodovanja, što nisu javljali imena pobjednika pojedinih sprinteva i što nisu objavili konačni plasman, jer bi sve to učinilo ovaj kriterij uspješnijim.

A. R.

СЛОБОДА

Borbenom igrom Sloboda pobijedila Bratstvo (Travnik) sa 2:1 (1:1)

Sloboda: Dautović, Badić, Jaganjac, Ahmetanović I, Mulabdić, Gačeša, Hajrudinović, Ahmetanović II, Cerić, Strbac i Budimlić.

Bratstvo: Stojković, Čamdić, Omerčević, Dautović, Caco, Nikšić, Kolar, Ledić, Blažević, Čurčić i Milanuhić.

Odmah u početku igrači Slobode zaigrali su početno sa željom da poprave loš utisak od pretrpljenih visokih poraza na vani.

U prvom minuti igre Budimlić je doveo Slobodu u vodstvo sa 1:0. Pritisak Slobode je sve žestiji, ali navala je neefikasna. U ovom periodu igrači Bratstva izvode povremene napade na gol Dautovića koji ih sa uspjehom otklanja. U 16 min Ahmetović I u kaznenom prostoru igra nepropisno rukom radi čega je dosuđen jedanaesterac u korist gostiju, kojeg realizuje centarhalf Caco izjednačivši rezultat na 1:1. Poslije ovog gola navale oba tima izvode naizmjenične napade.

U drugom dijelu igra je bila oštra, jer igrači oba tima žele postići pobjedu. Nakon prvih 10 minuta igre koja je prošla u lakoj nadmoćnosti gostiju igrači Slobode preuzimaju inicijativu u svoje ruke. U 71 min. Cerić (Sloboda) nije iskoristio jedanaesterac.

Neopreznosti vratara Bratstva, Sloboda postize gol preko Strbca u 74 min. U zadnjim minutama igre gosti su uzestaim navalama nastojali da izjednače rezultat ali im to nije uspjelo.

Igrači Slobode igrali su borbeno. Pobjeda je zaslužena. Ekipe Bratstva ostavila je dobar utisak kod gledalaca sa svojom tehnički dobrom igrom, koja se gubila u širinu.

Bogdanović Bogdan

Zašto se stečene pozicije u rukometu napuštaju?

I ako po svojoj fiziološkoj vrijednosti zauzima jedno od prvih mjesta među sportskim igrama, rukomet je nedovoljno poznat, nedovoljno popularan — znači i nerentabilan sport.

Do 1949 godine za rukomet se nije znalo u Banjoj Luci. Te godine pri gimnastičkom društvu osnovana je prva rukometna sekcija koja se kasnije pretvara u rukometni klub »Željezničar«. I rukomet je zbog svoje jednostavnosti zainteresovao omladinu i brzo napredovao. Samo par godina rada i već rukometaši donose u ovaj grad najveće sportske uspjehe. Muška seniorska ekipa 1950 u jesenjem dijelu prvenstva Bosne i Hercegovine zauzima prvo mjesto bez poraza. Istovremeno juniorska muška ekipa zauzima drugo mjesto u Republici, a ženska ekipa 1951 godine osvaja naslov prvaka Republike.

S obzirom na ovaj nagli uspon, rukomet je smatran sportom budućnosti. No u svom razvojnem zamahu rukometaši su zaustavljeni. Do 1951 godine nalazili su se u sklopu SD »Željezničar« koji im je omogućavao učešće na takmi-

čenjima, a od tada »Željezničar« nije više bio u stanju da obezbjedi odlazak na takmičenja i održavanje susreta sa ekipama iz drugih mjesta. I rad je stao. Takmičenja koja su podizala kvalitet rukometa, prvenstveni okršaji koji su podizali kvalitet i privlačili gledaoce izezli su. Rukometaši su tražili načina kako bi nastavili sa jačanjem i razvojem rukometnog sporta. Prividno su ga našli. Prišli su »Borcu« smatrajući da će im on obezbijediti materijalna sredstva. Prevarili su se. U »Borcu« je fudbalska stihija zaokupila članove uprave sportskog društva. I sada ponovo kao osnovni problem u omasovljenju i podizanju kvaliteta rukometa pokazuje se slabo interesovanje članova uprave SD za ostale sportove izuzev fudbala, za koje smatraju da su oprećenije za blagajnu društva — što je u osnovi pogrešno.

Rukometaši nemaju danas nikakvih rekvizita izuzev par lopti. Treninzi se održavaju neredomno, jer nema prijateljskih susreta sa ekipama iz drugog grada, a i rivala u mjestu RK »Borac« nema. Utakmice između dva tima rukometnog kluba nemogu se preprestanu igrati, što konačno ne doprinosi podizanju kvaliteta rukometa, već vodi ka stagnaciji — zastoj u kojem se rukomet sad nalazi. Rukomet je sezonski sport. To je sport koji stvara novi lik zdravog, snažnog i smjelog fiskulturnika, jer oni koji se bave rukometom, jačaju svoj organizam, stiču okretnost, brzinu, snalažljivost, odvažnost i osjećanje kolektivne odgovornosti. Naša omladina voli rukomet. O tome najvještije govori srednjoškolsko prvenstvo u rukometu, na kojem je nastupilo — igralo rukomet preko 100 omladinaca i omladinki.

Koristi koje donosi rukomet i interesovanje koje pokazuje omladina za rukomet trebalo bi iskoristiti, a zato su potrebna materijalna sredstva i njih treba pronaći.

Treba usmjeriti rad rukometnog kluba na takmičenja sa ekipama iz drugih mjesta, jer gostovanja uvijek pobuđuju interesovanje, kako kod onih koji igraju, tako i kod gledaoca, a osim toga to je i jedini put kvalitetnom uzdizanju rukometa. Konačno ne treba napuštati stečene pozicije u rukometnom sportu naše Republike.

Možda bi bilo zgodno da rukometaši igraju kao predigru utakmicama Savezne lige SK »Borac«, utakmicama sa ekipama iz drugih mjesta u revanš, jer takav način igranja donosio bi koristi rukometašima, a nogometni klub ne bi mnogo izgubio — svega nekoliko dinara od ulaznice.

Predlog ovaj izazvaće možda nezodovanje kod usko nogometnih »kibica«, ali će vjerovatno za to ipak naći razumijevanja

CITAOCI PITAJU

Zašto...

POLJEVANJE I PROLIJEVANJE

Posljednjih godina čistoća u našem gradu je daleko bolja, nego ranije. Ulice su polivene mnogo češće, a ni smetlišta, ni travom obraslih trotoara nema. To je djelo preduzeća »Čistoća«. Ali, nije sve med i maslo, što ono kaže naš narod, jer se nađe poneka prometna ulica u kojoj se prolaznik i stanovnik osjeća, na žarkim ljetnim danima, naročito petkom i ulorkom, kao da je londonskom maglom obavijen. Iako u našoj Banjoj Luci nije promjenjena klima, da bi nas maglušine usred ljeta osvojile, to se ipak događa, ali to nije čudo prirode, nego čudo oblaka prašine, koji nas potjećaju na guste jesenje magle i zajedno sa ljetnom žegom, kao teška mora, pritišću čovjeka. To mi počesto pričaje neki građani, koji staaaju u Pelagića ulici. Oni s pravom kažu, da se, gledajući na poljevanje njihove ulice, u Banjoj Luci voda više proljeva, nego poljeva po ulicama gdje treba.

Ovu brigu građana iz Pelagićeve ulice, možda će bar djelomično preuzeti na sebe preduzeće »Čistoća« — nadam se.

V. Radomir

ПОПРАВЉИВИ СУ ЉУДИ

U drugom broju »Banjalučkih novina« pod naslovom »Čudna tarifa ili nečovječnost« pročitao sam napis nekog »PI«, pa mi se poslije dogodi jedna slučajnost. Bez ikakvih težnja i nastojanja, saznao sam od Kasima Jahiћа jednu novost, vrijednu poena.

Kroz navedeni člapak kritikovan je nečovječan postupak Тулека, vlasnika млина, према сиромаху Јахићу. Тулек је прочитао тај напис, али није послао је тога мировао, јер је и у њему тада оживјела хуманост према сиромаху. Позвао је Јахића и повратио му 500 динара.

Дакле, Тулек се, под утјецајем критике поправио. Јахић Касим добио је неправилно узетих му 500 динара, а »Banjalučке новине« постигле су у овом случају свој циљ, јер су критикујући неčovјеčan однос постигле позитиван резултат. И овај примјер показује да су људи поправљиви. Зато би требало по мом мишљењу и убудуће износити овакве случајеве кроз штампу.

H. O.

МАЛЕ ЧАШНИЦЕ — ВЕЛИКА РАЧУНИЦА

Не једне, већ сваке вечери, према слабом или јачем свјетлу у гостиони »Борца« у Вањој Луци сједи се и пије, као и у пизу других наших угоститељских објеката. Али, ипак се пије мало друкчије, јер како се плати, овдје се тако и не пије. Ако човек пије »ситничар« или ако слабије види и мање загледа, неће имати шта да примјети. Једино ће га мало зачудити, што ту брже попије ракију, него у другим гостионама и ресторанима. Пије ту по сриједи никаква велика загоретка, него велика рачуница руководиоца и неког особља ове тостине, јер кад сипају ракијице, не сипају »до црте«, пошто, изгледа, имају млађе конобаре, па би штета било »да се пролије«. Навика је таква да се црта на чашица, која обилежава мјеру, не смије никако ракијом поквасити, јер та цртица, која у математици иначе представља знак минус, када би била оквашена, минус је за њих. Овако је минус за госте и по оној народној »Мом Милутину«, свак по полутипу« набере се. Од 500 ракијица добра вајдина, јер и до четири литра се ушпара. Дакле, мале чашице а велика рачуница.

В. Д.

Кроз BANJALUKU DEŽURNE APOTEKE

Srijeda, 7 oktobra	broj 3
Četvrtak, 8 oktobra	broj 1
Petak, 9 oktobra	broj 2
Subota, 10 oktobra	broj 3
Nedelja, 11 oktobra	broj 1
Ponedjeljak, 12 oktobra	broj 2
Utorak, 13 oktobra	broj 3

ВАЖНИЈИ ТЕЛЕФОНИ

Општа болница	289 и 290
Дјечја болница	288
Станица хитне помоћи	391
Ватрогасци	555 и 03
Станица Нар. милиције	363
Желез. станица град	229
Станица Предграђе	221
Путник Бања Лука	224

ПРИКАЗУЈУ

- PALAS**
od 6 do 12 oktobra
»Kroz Misuri«
- KOZARA**
od 5 do 7 oktobra
»Tri kabarelosa«
od 8 do 12 oktobra
»Tarzan i žena lovac«
- RUDI ČAJAVEC**
od 6 do 13 oktobra
»Ciganka«
- OFICIRSKI DOM**
od 6 do 7 oktobra
»Kroz Misuri«
- VRBAS**
od 2 do 7 oktobra
»Operacija Cicero«
od 9 do 11 oktobra
»Ići ćemo u Pariz«
- BUDUĆNOST**
od 6 do 8 oktobra
»Ljubavnici iz Verone«
od 9 do 11 oktobra
»Trios«

ПОЗОРНИЦА

- Ponedjeljak, 5 oktobra, nema pretstave.
- Utorak, 6 oktobra: Šandor Lukačić: »Ridokosa«, komad u 4 čina s pjevanjem. Cijene ulaznica od 20 do 40 dinara, za đake. Početak u 19 časova.
- Srijeda, 7 oktobra: Vojin Đorđević: »Snježana i sedam patuljaka«, bajka u 5 slika u stihu sa muzikom. Cijene ulaznica od 15 do 30 dinara, za djecu podovom Dječje nedelje. Početak u 10 časova.
- Četvrtak, 8 oktobra: Šandor Lukačić: »Ridokosa«, komad u 4 čina s pjevanjem. Cijene ulaznica od 30 do 80 dinara. Početak u 20 časova.
- Petak, 9 oktobra: Šandor Lukačić: »Ridokosa«, komad u 4 čina s pjevanjem. Cijene ulaznica od 20 do 40 dinara. Početak u 19 časova.
- Subota, 10 oktobra: Margareta Mejo: »Moja beba«, komedija u 3 čina. Cijene ulaznica od 25 do 60 dinara. Početak u 20 časova.
- Nedelja, 11 oktobra: Vojin Đorđević: »Snježana i sedam patuljaka«, bajka u 5 slika u stihu sa muzikom. Cijene ulaznica od 15 do 30 dinara. Početak u 10 časova.

NEDELJA, 11 OKTOBRA

Radoslav Vesnić: »Prvi val« komad u 3 čina. Cijene ulaznica od 20 do 50 dinara. Početak u 15 časova.

Nedelja, 11 oktobra: Nikola Makićević: repriza »Mandragola«, komedija u 3 čina. Cijene ulaznica od 25 do 60 dinara. Početak u 20 časova.

MALI OGLASI

- PRIMILA** bih na stan i hranu dvije stare penzionerke. Adresa u administraciji »Banjalučkih novina«
- KUPIO** bih dobro očuvanu spavaću sobu. Ponude slati na administraciju »Banjalučkih novina«
- MIJENJAM** garsonjeru sa banjom u centru grada za stan od sobe i kuhinje. Adresa: profesor Tadić, Teslina I.
- PRODAJEM**
Kuću u Banjoj Luci, Kočićeva ulica 41 prizemlje i sprat. Uz kuću se prodaje veliki voćnjak sa baštom i dvorištem. Kuća useljiva. Za informacije obratiti se na gornju adresu.

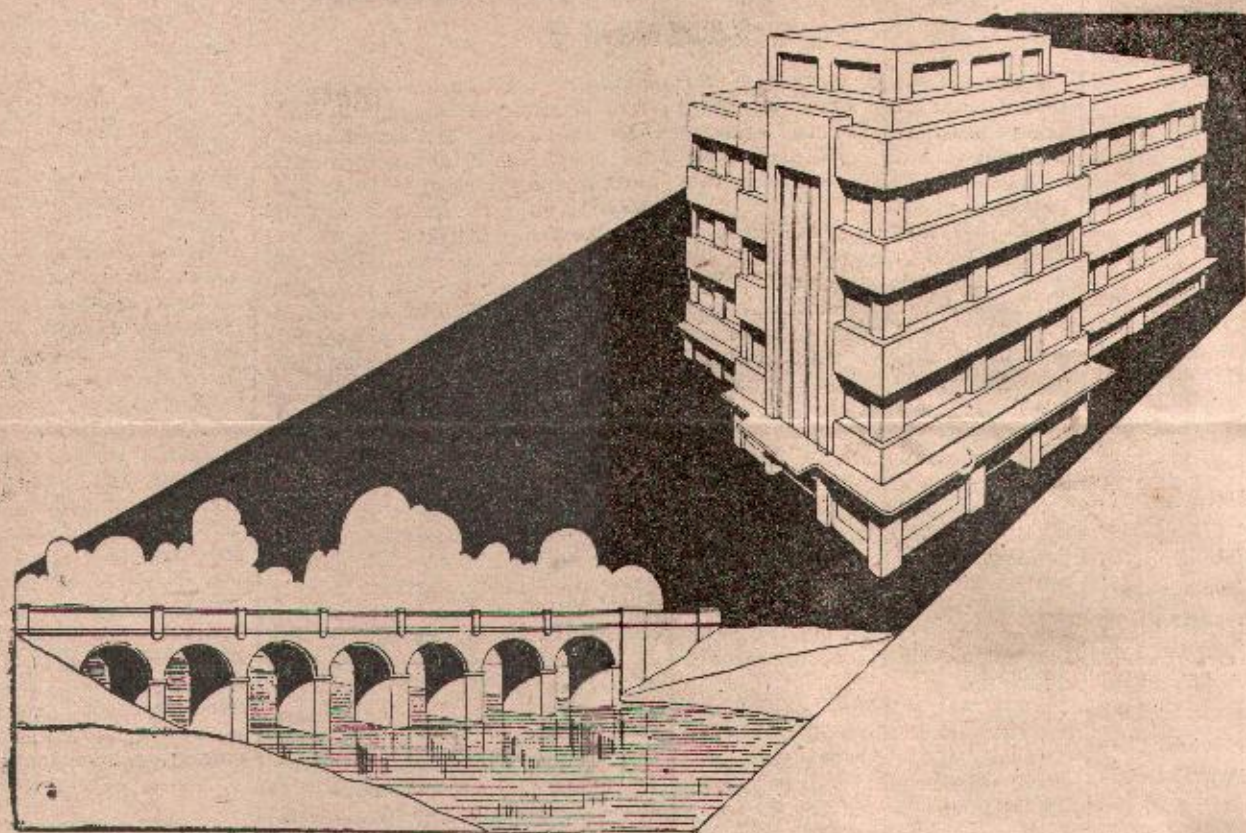
PROVJERITE da li ste u BIRAČKOM SPISKU

GRAĐEVINSKO PREDUZEĆE

» PAVAO RADAN «

BANJA LUKA

Izvodi sve vrste nisko i visokogradnji na teritoriji NR BiH
 Raspolaze vlastitim pomoćnim pogonima i to:

Izvodi sve vrste građevinskih radova: visokogradnje, niskogradnje i veće adaptacije na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Posjeduje svoje vlastite radione, i to: stolarsku, kolarsku, kovačku, bravarsku, limarsku, mehaničku, parketersku, teracersku.

Izrađuje betonske cijevi i prozore.

Posjeduje svoje vlastite majdane pijeska, šljunka i kamena.

Pružā investitoru :

**solidnost, kvalitet, rokove,
cijene**

Naš telefon : 379. - Brzojavni naslov : „GRAĐRAD“

Tek. rač. kod Narodne banke, filijala Banja Luka br. 750-T-82